43. gada gahjums. № 13. Rigâ, 25. martâ 1898.

Ar pascha wisuschehliga Augsta Keisara wehleschanu.

Mahjas Weesis.

Politisks un literarisks laikraksts.

Mahjas Weesis ar peelikumeem maksâ:
Ar peesuhtischanu ekschsemê:
Par gadu 3 rbl. — kap.
„ ½ gadu 1 rbl. 60 kap.
„ ¼ gadu 1 rbl. — kap.
Rigâ sanemot:
Par gadu 2 rbl. — kap.
„ ½ gadu 1 rbl. — kap.
„ ¼ gadu 60 kap.
Ar peesuhtischanu ahrsemês:
Par gadu 3 rbl. 60 kap.
„ ½ gadu 2 rbl. — kap.
„ ¼ gadu 1 rbl. — kap.

Redakzija un ekspedizija atrodas Rigâ,
Ernsta Plates grahmatu- un bilschu-drukatawâ un burtu-leetuwê pee Peters basnizas.

Sludinajumi maksâ
6 kap. par weenas slejas smalku rakst rindiņu.

Apsellejumi uz Mahjas Weesi un sludinajumi suhtami uz schahdu adresi: Въ экспедицію газеты Маасъ Віаснсъ, г. Рига. (Mahj. W. eksped. Rigâ.)

Mahjas Weesis isnahk weenreis nedelâ, treschdeenâs. — Ar katru numuru isnahk literarisks peelikums un katru mehnesi semkopibas peelikums.

Zeen. lasitajeem

aisrahdam, ka nahkoschâ zeturksnî „Mahjas Weesî" zeram starp zitu ceweetot sekoschus stahstus un apzerejumus:

1) **„Sunis"**, originalstahsts no Pluhdona. 2) **„Mainitâs lomâs"**, originalromans no Augusta Deglawa. Scho romanu eesahksim drukat waj nu zeturkschna beigâs waj „Mahjas Weesa" 27. numurâ. 3) **„Par semes bakterijam un semes poteschanu kâ semes uslaboschanas lihdsekli"** no profesora Dr. Hansena. 4) **„Muhsu mahju putni"** no weterinarahrsta P. Slaidina. 5) **„Par zeleem un zelu pahrgrosischanu"** no adwokata J. Ansberga. 6) **„Dsihwiba us marsa"** u. z.

„Mahjas Weesa" redakzija.

Laipnai eewehribai!

Ar 14. numuru sahkas jauns gada zeturksnis laikrakstu apstelleschanai.

„Mahjas Weesis" ar abeem peelikumeem lihds gada beigam maksâ:

Pa pastu peesuhtot:	Rigâ sanemot:
2 rbl. 50 kap.	1 rbl. 50 kap.

„Mahjas Weesa" un „Mahjas Weesa Mehneschraksta" pirmee numuri no jauna peenahkoscheem pilna tekoschâ gada abonenteem wehl dabujami.

Pee wisâm **naudas wehstulem, adreschu mainam** u. t. t. peesihmejams **schagada abonenta numurs.**

Adreschu maina: „Mahjas Weesim" — 10 kap., „Mahjas Weesa Mehneschrakstam" — 10 kap. (kopâ 20 kap.).

Apstellejumi un **naudas wehstules adresejamas:** Въ гор. Ригу, въ экспедицію газ. „Маасъ Віаснсъ".

„Mahjas Weesa" un „Mehneschraksta" ekspedizija.

Saatschi & Mangouby.
Noliktawa: Rigâ, Wehwern eelâ Nr. 1.
Paschlaik pahrdoschanâ islaidâm jaunu sorti papirosu ar mihkstu garschu
„Tschudo" 100 gab. 60 kap., 25 gab. 15 kap.
10 „ 6 „ 5 „ 3 „

Ferd. Mülhens,
Swanu eelâ Nr. 4711,
Kelnê pee Reines.
Filiale Rigâ.
Pehz swaigi pluhktas wijolischu smarschas smarschoschâ
4711 parsima Reinveilschen (Reines wijolites)
weenigais fabrikants.
Weens weenigs pileens kabatas drahnâ peeteek, usturet wairak deenu wijolischu smarschu.

Reinveilschena toaletes ūdens,
Reinveilschena puders,
Reinveilschena smarschas ūsenini,
Reinveilschena seepes.
Manas Reinveilschenu spezialitates ir brihwas no zitâm smarscham (kâ moschus, patschuli u. t. t.).
Magasina: Rigâ, Schkuhnu eelâ Nr. 15.

Saturs: Zihna ar schuhpibu ahrsemês un Kreewijâ. (Turpinajums.) — Rinas tagadne un nahkotne. (Turpinajums.) — No ekschsemes: a) Waldibas lectas. b) Baltijas u. t. t. c) No zitâm Kreewijas puscem. — No Rigas. — Grahmatu galds. — Teesiectu nodala: Teesiectu jautajumi un atbildes. — Kugneezība. — No ahrsemem. — Walejas wehstules. — Kwihte. — Tirgus sinas. — Telegramas. — Daschadi raksti: Masalas (Morbilli).

Literarisks Peelikumâ: Diwkauja. (Turpinajums.) — Krupis. — Zelojums Kanaana semê. (Turpinajums.) — Dsejols.

Zihna ar schuhpibu ahrsemês un Kreewijâ.

No profesora B. F. Brandta.
(Turpinajums.)

5) Kreewu sahtibas beedribas.

Kreewi sahtibas beedribas sahka dibinat tikai 80. gadu beigâs. Schis beedribas sadalas diwâs schkirâs: 1) sahtibas beedribâs, kuram apstiprinati statuti un kuras dibinajuse „inteligenze" (isglihtotee) ar noluhku, isplatit tautâ sahtibas idejas un 2) basnizas draudschu sahtibas beedribas, kuru mehrkis ir — zaur absolutu (pilnigu) atturibu peekopt beedru tikumibas juhtas. Pirmâs kategorijas beedribu skaitâ atrodas 15 Kreewu sahtibas beedribas, 35 Igaunu, 8 Latweeschu un 10 Somu sahtibas beedribas, to Somu, kuri dsihwo ahrpus Somijas. Otrâs kategorijas beedribu skaits sneedsas pahri par 120.[1]) Kâ peemehrs par pirmâs schkiras beedribu darbibas programu mums noder Podolskas sahtibas beedribas statuti. Beedriba sew par mehrki sprauduse: apkarot spirta dsehreenu patehreschanu Podolskâ, Maskawas gubernâ. Tas sasneedsams:

1) zaur beedribas lozekku labu preeksch sihmi,
2) ar pabalsteem un kopigu darbibu ar zitâm beedribam,
3) isplatot pareisus eeskatus par schuhpibas kaitigumu materialâ, fiziskâ (meesigâ) un garigas tikumibas sinâ,
4) isdodot lehtas grahmatas ar tikumigu saturu,
5) atklahjot noseegumus, kurus isdarijuschi spirta dsehreenu raschotaji un pahrdeweji pahrkahpdami noteikumus, kas nosaziti dsehreenu nodoklu Ustawâ un wispahrejôs likumôs par kahrtibu un tauschu weselibu,
6) nododot teesam tahdus, kuri zitus peedsirda waj atlauj peedsertees, un
7) sneedsot palihdsibu truhkumu zeetoscheem beedreem gan ar padomeem, gan materieleem lihdsekleem, gan ari apgahdajot darbu.

Lai sawu mehrki sasneegtu, tad beedriba eerihko: tehjnizu, tauschu kehki, brihwlasitawu un ja eespehjams, ari slimnizu preeksch dsehrajeem; isplata tautâ grahmatas un broschuras ar tikumigu saturu un pamahzibam atturibas jautajumâ; sarihko sapulzes un balles bes spirta dsehreeneem un organise sewischkas nodalas. Beedribâ par beedri war eestahtees kaut kurâ laikâ un beedriba ari kaut kurâ laikâ beedri war isslehgt.

Personai, kura eestahjas beedribâ par ihstu beedri, jaapsolas:

1) atteiktees galigi no spirta dsehreeneem un
2) nepazeenat ari zitus ar tahdeem,
3) neisnomat sawu telpu preeksch dsehreenu eestahdem un pascham ar dsehreeneem netirgotees,

[1]) Dr. Grigorjewa broschurâ „Русскія общества трезвости, СПБ., 1894 г.", kas sastahdita kâ „pirmais wadonis sahtibas beedribu lozekleem" un noder mums schai nodalai par awotu, schis beedribas naw saskaititas.

Daschadi raksti.

Masalas (Morbilli).

No Dr. med. G. Beldawa.

Salihdsinot ar ziteem spehjeem issitumu drudscheem masalas ir koti weegla, bet turklaht koti lipiga slimiba. Disposizija (eenehmiba) preeksch masalam ir gandrihs wiseem zilwekeem. Profesors Vogels atrada disposiziju pee 86 proz. no wiseem kaudim, kam bija peelipschanas isdewiba, bet winsch domâ, ka schis skaitlis pateesibâ ir daudz leelaks. Ka ir kaudis, kam pilniga imunitate (ne-eenehmiba) pret masalam, par to naw ko schaubitees, bet winu skaits ir wisai mass, droschi masaks par 14 proz. Weenreisiga masalu pahrzeeschana issargâ no turpmakas saslimschanas un tâ ka peelipschanas isdewiba ronas gandrihs katram zilwekam jau pirmôs dsihwes gadôs, tad naw ko brihnetees, ka masalas parahdas gandrihs tikai kâ behrnu slimiba, kamehr pee-auguschi tikai reti saslimst. Tomehr netruhkst ari isnehmumu, kur zilweks saslimst ar masalam diwreis muhschâ. Tas atgadas gan wisai reti, bet samehrâ beeschaki nekâ pee scharlaka.

Slimibas zehloni. Lai gan naw ko schaubitees, ka masalas ir no dsihweem dihgleem (bakterijam) atkariga slimiba, tad tomehr wehl naw isdewees atrast paschus dihglus. Kahds pehtneeks, wahrdâ Kanon's, 1892. gadâ aprakstija kahdu masalu slimneeku asinis atronamu bakteriju sugu, kuru tas notura par masalu zehloni. Waj wina atradums pamatots, to wehl nesinam, bet tikdaudz droschi sinams, ka weseli zilweki, kureem eepotê masalu slimneeku asinis, saslimst ar masalam, isnemot tahdus, kas masalas reis jau isgulejuschi. Peedsihwojumi mahza, ka masalu dihgli meklejami netik ween asinîs, bet ari ahdas swihnâs, slimneeka istabas gaisâ un ihpaschi mutes un deguna sleenâs. Masalas esot lipigas jau eegulas laikâ, kad wisas ahrejâs slimibas sihmes wehl truhkst. Wisleelakâ lipiba esot ap to laiku, kad issitums pilnôs seedôs. Masalas war tikt isnehsatas no imunâm personam (t. i. tahdam, kam masalas nelihp), bes ka paschi isnehsataji saslimtu.

Behrni 1. dsihwes pusgadâ saslimst ar masalam daudz retaki, nekâ turpmakôs behrnibas gadôs, — tadehk, to nesinam. Pehz 10. dsihwes gada disposizija preeksch masalam eet eewehrojami masumâ. Daschi behrni peedsimst ar masalam, kad mahte dsemdejot bija ar tâm saslimuse. Dihwaini isklausas profesora Vogela eewehrojums, ka ahdas kaschkis nosuhdot pats no sewis, bes kahdas ahrsteschanas, kad slimneekam peelihpot masalas. Laikam masalu dihgli isgatawo kahdu weelu, kas kaschka dihgleem (milbam) nahwiga. Par lihdsigeem eewehrojumeem pee zitâm ahdas slimibam wehsta profesors Demme, tâpat ir pasihstams, ka daschi tuhkumi nosuhd, kad slimneekam peemetas rose.

Leelâs lipibas dehk masalas parahdas gandrihs tikai epidemijâs, t. i. weenâ laikâ sehrga pahrnem weselu apgabalu waj pilsehtas daku. Weens weenigs masalu slimneeks apdsihwotakâs weetâs ir wisai rets atgadijeens. Kad jau masalas teek eenestas kahdâ familijâ waj apgabalâ, tad arween mehdz saslimt wisi behrni, kam disposizija un kas tâs wehl naw pahrzeetuschi. Masalas laikam peelihp ee-elpojot masalu dihglus. Us to aisrahda tas apstahklis, ka pirmâs slimibas sihmes iszelas rihklê un degunâ. Retaki peelipschana noteek warbuht zaur to, ka masalu dihgli pa masâm ahdas wahtim noklusst asins jeb limfas straumê. Masalu epidemijas iszelas wiswairak wasarâ un rudenî un ir daschada raksture: daschâs nenomirst neweens, daschâs atkal mireju skaits sneedsas pahri par 10 proz. no wiseem saslimuscheem. Profesors Vogels aprehkinaja, ka Bawarijâ 11 gadôs nomira no 13400 masalu slimneekeem 2,16 proz. Slimnizâs, kurâs eeweeto wairak masalu slimneekus weenâs telpâs, mirstiba ir leelaka, nekâ zitur: tâ peem. Peterburgas slimnizâs mira 9,2 proz., Parisê pat 16 proz. Wiswairak mirst behrni 1. dsihwes gadâ: Bawarijâ atkriht us 1. dsihwes gadu 42,5 proz. no wiseem mirejeem, us 2., 3. un 4. dsihwes gadu tikai ik pa 11 proz. Gandrihs 90 proz. no wiseem behrneem, kas mirst ar masalam, naw wehl sasneeguschi 5. dsihwes gadu. No masalam paschâm draudê slimneekam masak breesmas, nekâ no zitâm slimibam, kas mehdz peebeedrotees masalam.

Masalu epidemijas ir to teesu bahrgakas, jo ilgaks laiks pagahjis skaitot no pehdejâs epidemijas. Leelakas epidemijas atkahrtojas zaurmehrâ pehz ik 3 gadeem. Apgabalôs, kurus masalas apzeemo pirmo reisi, winas parahdas tik pat breesmigâ raksturâ, kâ bakas un scharlaks, tadehk, ka tahdu apgabalu eedsihwotajeem wehl ir pilniga disposizija, kamehr mehs zaur gadu simteneem esam jau eeguwuschi puslihdsigu imunitati (ne-eenehmibu, eespehju ar masalam nesaslimt). Tâpat seemas epidemijas esot bahrgakas par wasaras un rudens epidemijam.

Slimibas sihmes un wirseens. Masalu eegulas laiks, t. i. no peelipschanas azumirkla lihdz pirmam slimibas sihmem, welkas 10 deenu, tad parahdas pirmâs sastrguma sihmes: behrns peepeschi juhtas slims, suhdsas par galwas un lozekku sahpem, ehstgribas truhkumu u. t. t. Mehle ir aplipuse, mahgas weeta pakruhtê sahp, kad to speesch. Azis asaro, newar panest gaismu un neese, jo azahbola gkotahda ir eekaisuse un isstatas sarkana. Degunâ iszelas eesna (katars), behrnam nahk schkawas, balss ir aissmakuse, nikns sauss klepus nomoza slimneeku. Jau 1. slimibas deenâ meesas siltums peepeschi pazelas lihdz 39 jeb 40°. Wisas minetâs slimibas sihmes pastahw 3 deenas, tikai drudsis 2. slimibas deenâ atkriht. Schinî laikâ nereti parahdas mutes dibena gkotahdâ sarkani laukumi.

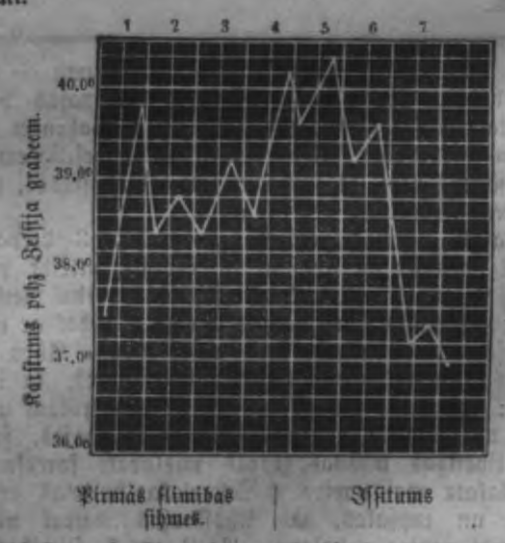

Drudscha wirseena peemehrs pee masalam.

Ap 3. lihdz 4. slimibas deenu parahdas raksturigais masalu issitums un lihdz ar to drudsis peepeschi pazelas pa otru lahgu un arween drusku augstaki, nekâ 1. slimibas deenâ. Issitums eesahkumâ pastahw is maseem lehzas leeluma laukumineem, kuri ihsâ laikâ pahrwehrschas par masâm pumpinam. Ap pumpinam redzami gaischsarkani rinki, kureem asstuhrigas, isrobotas malas un kas daschâs weetâs satek kopâ, zaur ko iszelas leelaki, lihdz pupas leelumam sarkani laukumi. Starp laukumeem arween paleek dabiskas krahsas ahda, un zaur to masalas isschkiras no scharlaka. Pirmâs 3 lihdz 4 deenâs gruhti isschkirt masalas no bakam, daschreis tas ir pawisam ne-eespehjami, jo masalu pumpinas nekahdejadi neisschkiras no baku issituma. Turpmakâs deenâs masalu pumpinas sahk nobahlet un nosust, kamehr baku pumpinâs eeronas puhschni. Masalu issitums arween parahdas wisspirms gihmî us waigeem, peeres, ap muti un us soda, pee scharlaka slimneekeem

4) spredikot par schuhpibas kaitigumu un usaizinat zitus eestahtees Podolskas sahtibas beedribâ un

5) netaisit reklamas par reibinoscheem dsehreeneem un pehz eespehjas atturet zitus no schuhposchanas.

Weena no galwenakàm nepilnibam schaî, kà ari zitàm lihdsigàm sahtibas beedribam ir ta, ka beedribas mehrkim naw peeteekoschas saskanas ar beedru sastahwu. Par ihsteem beedreem sautzamas tikai tàs personas, kuras ikgadus beedribas kasê eemaksâ masakais 3 rubkus waj weenreiseji masakais 20 rubkus. Masturigos usnem ari bes beedru naudas, bet ne zitadi, kà ar beedribas padomes nolehmumu. Par beedreem pawisam newar buht: nepilngadejee, mahzibas eestahschu audsekni, saldati, junkuri, degwihna eetaischu ihpaschneeki, wiss degi un aldari un personas, kuras nodarbojas ar spirta dsehreenu pahrdoschanu. Ja beedriba wairak zenschas sahtibas idejas isplatit tautâ, nekà tàs nostiprinat starp beedreem, kuram noluhkam wiswairak wajaga materielu lihdsekku un isglihtotu spehku, kadehk tad pagehret no beedreem pilnigu atturibu? Mums jau bes tam koti mas inteligentu (isglihtotu) spehku un bagatu zilweku, kuri wehletos sawu brihwlaiku upuret kaut kahdam beedribas mehrkim un ja nu wehl no wineem prasa, lai tee atsakas no sawàm eerascham, kuras warbuht nemas wehl naw nosodamas, tad weegli saprotams, ka schis beedribas newar eeguht daudz beedru. Ja scho beedribu galwenais usdewums un mehrkis pastahw sawu beedru tikumibas uskopschanâ, sihmejotees uz atturibu no spirta dsehreeneem, kadehk tad taisit aprobeschojumu preeksch nepilngadejeem, saldateem un sewischki masturigeem, kuri war tikt peelaisti tikai pehz beedribas padomes eeskata? Waj gan tahdeem tikumibas uskopschana nebuhtu wajadsiga, kuri naw spehjigi eemaksat eestahschanàs naudas? Tas pats jasaka par nepeeauguscheem. Teem gan wis wairak wajadsetu pamahzibu, atteezoschos uz sahtibu, jo schinî wezumâ pamahzibas war atnest labakos augkus un schuhpibu war nomahkt tà sakot paschâ dihglî. (Mehs agrak redsejàm, zik leelâ mehrâ sahtibas beedribas isplatitas starp behrneem un jaunekleem Amerikâ, Anglijâ un Schweizijâ.) To paschu war sazit par dsehreenu raschotajeem un pahrdewejeem. Taisni tee buhtu jausnem beedribâ un japahrleezina, ka winu darba lauks ir tikai par postu un nelaimi zilwezei.

Daudz leelaka nosihme mums japeeschkir basnizas draudschu sahtibas beedribam. Tàs ir tà sakot paschas tautas puhlinu raschojums, paschu darinajums, lai iswilktos no breesmigàs tumsibas un atswabinatos no schuhpibas netikuma, kas tik kaitigi atspogukojas wisâ tautas dsihwê. Peemehram nemsim sahtibas brahku beedribu Swehtàs Trijadibas basnizas draudsê pee Kiseka sawoda Solokamskas aprinkî, Permas gubernâ. Winas statuti nosaka schahdu mehrki: isplatit saweju starpâ un familijas dsihwê sahtibu un meeru, sawstarpeju mihlestibu, deewbijibu un lehnprahtibu, nowehrst sawstarpejas kildas un neweenprahtibu, eemantot labas eeraschas un nahkt pee labklahjibas un labdaribas. Brahku beedribâ war eestahtees abu dsimumu personas, kas tikai sasneeguschas pilngadibu. Wiseem beedreem lihdsigas balsteesibas. Beedribâ eestahjotees katram jaswehr atturibas swehrests: neka reibinoscha nedsert, wispirms 3 mehneschu laikâ, tad pusgadu, gadu un garakâ laikâ. Beedribas lozekli, par spihti eeraschai, nemas nedrihkst ar dserschanu swinet sawus familijas swehtkus, kà: wahrda un dsimschanas deenas, kristibas un sewischki behres. Beedreem katrâ sinâ japuhlas weizinat beedribas mehrkus un wairot lozekku skaitu. Teem jausskata par sawu swehtako usdewumu peerunat zitus, lai eestahjas brahku beedribâ, neatkarigi no raibàs dsihwes preekschsihmem, preekschlikumeem, kas paschas par sewi speesch uz neatturibu. Sawus radus un draugus, kuri padewigi islaidigai dsihwei, schuhpibai un netikàm runam un pawada brihwlaiku dsehreenu eestahdês, wajaga pahrleezinat, lai atmet sawu nelahgo dsihwi. Jamahza nepeeauguschee, lai nenem sliktu preekschsihmi no saweem wezakeem un nesmehkê tabakas. Japeekodina wezakeem, lai nesuhta sawus behrnus pehz degwihna uz dsehreenu eestahdem un tahdejadi tos nepawedina uz schuhpibas netikumu. Beedris, kas pahrkahpis sahtibas swehrestu, pirmo reisi top no garidsneeka weenatnê pamahzits, otrreis pilnâ sapulzê „brihdinats" un trescho reisi to isslehdz no beedribas.

Mehs nesinam, kahdi panahkumi wisam schim beedribam. Doktora Grigorjewa grahmatâ atrodas tikai peesihmes schaî jautajumâ. Tà peemehram par pirmàs kategorijas beedribam mehs tikai to sinam, ka Peterburgas sahtibas beedribai ir 11 tehjnizas un pusdeenu galdi. Tehjnizâs teek notureti garigi pahrspreedumi un preekschlassijumi, isleetojot pee tam miglas bildes. 1892. gadâ tika sarihkoti 149 preekschlassijumi, kurus apmekleja 50,000 personas. Trijâs tehjnizâs 1894. gadâ sarihkoja teatra israhdes un zeturtâ tehjnizâ spehlê no strahdneekeem sastahdijees musikas koris. 1893. gadâ beedriba eekahrtoja „tautisku promenadi" uz Marsa laukuma. Beedribai ir diwas nodalas „Путиловское" un „Царско-сельское". Pirmai ir 10,013 rbl. leels kapitals ar 19,963 rubku leelu apgrosibu. Otrà nodala 1893. gadâ sarihkoja 6 atklahtus preekschlassijumus, 2 teatra israhdes, 8 „sapulzes wakarus" un 15 komitejas sehdes.

Odesas sahtibas beedriba isdewuse preeksch zihnas ar schuhpibu sekoschas broschuras: „Чтеніе св. отцовъ противъ пьянства", „Отчего гибнутъ люди", „Торжество кабака", „Для чего одурманиваются люди", no L. N. Tolstoja, zena 15 kap.; „Пьянство дѣтей въ Одессѣ" z. 5 k., „Вредъ спиртныхъ напитковъ" z. 3 k., „Какъ надо жить по христіански" z. 3 k., „Мужъ и отецъ" z. 3 k., „Трезвость" z. 10 k., „Отравители" no A. J. Jarischkina un daudz lapinu par schuhpibas kaitigumu.

Kasanas sahtibas beedriba sarihko atklahtus preekschlassijumus, eerihkojuse biblioteku ar 2000 grahmatam un atwehruse tehjnizu, kuru 3 mehneschu laikâ apmeklejuschas wairak nekà 20,000 personas. Nabadsigakeem dod brihwu ahrsta palihdsibu un masturigàm seeweetem dod par welti leetot schujmaschinu. 39 beedreem apgahdatas weetas. Beedribâ eestahjotees katram ar paraksti ja-apsolas, ka dsihwos ziteem par preekschsihmi un ka atsakas no garigeem dsehreeneem. Beedriba isdewuse schahdas broschuras: „Вино для человѣка и его потомства — ядъ", „Вино — ядъ", „Слово противъ пьянства" J. J. Sergijewa (pasihstamà Kronschtates Joana); „Защитникамъ умѣреннаго употребленія вина", „Извлеченія изъ законовъ, касающихся продажи вина", „Необходимо знать каждому о дурной болѣзни — сифилисѣ".

Rischne-Tagilskas sahtibas beedribai ir biblioteka, kura sastahw no 600 grahmatam, weena lasitawa un weena tehjniza, kur war awises lasit par welti. Beedriba isdalijuse laudim par welti lapinas par schuhpibas kaitigumu un preekschsehdetajs wadijis garigu pahrspreedumu sapulzes.

Par Sarapulskas sahtibas beedribu mehs sinam, ka to dibinajis kurpneeks Sarapuls un ka no beedreem teek prasita pehz eespehjas pilniga atturiba.

Par otràs kategorijas sahtibas beedribam mehs sinam, ka Wjatkas gubernâ, Kotelnizkas aprinkî, Werchotulskas sahdschâ, pateizotees basnizas draudses beedribai, no 4 labakeem tika slehgti 3. Kertschanskas sahdschâ katram beedrim wajaga masakais weenu dsehraju eedabut beedribâ. Sunas sahdschâ beedribai ir biblioteka, kuras ustureschanai beedreem ikgadus jadod nodoklis, kas pastahw no weena rudsu kuhka waj 5 mahrz. rudsu; beedru ir 185. Medinas pilsehtâ (Kalugas gubernâ) sahtibas beedribai ir biblioteka, kurai ikgadus lihdz 1000 peeprasijumu. Boguslawas meestâ (Kijewas gubernâ) sahtibas beedribai par beedreem war buht personas, kas sasneeguschas 14. dsihwes gadu. Sahkumâ atturibas swehrests teek dots uz 1 gadu, tad uz 3 gadeem waj ari uz wisu muhschu. Mikkowas sahdschâ, Tjumenas apgabalâ, Tomskas gubernâ, sahtibas beedribâ par beedreem war buht ari 12 gadus wezi behrni, ja par wineem galwo wezaki. Pirms usnemschanas beedribâ katru personu 1—2 mehneschus pahrbauda. Pawlowska sawodâ, Permas gubernâ sahtibas beedribai ir biblioteka un lasitawa; lasitawa eerihkota mahjâ, kur agrak 20 gadus no weetas bija dsehreenu pahrdotawa. Boguslawas sahdschas skolâ, Tambowas gubernâ, pa swehtdeenam un zeturtdeenam weetejà mahzitaja wadibâ teek sarihkoti preekschlassijumi ar miglas bildem. Klausitajeem par welti pasneedz tehju u. t. t.

6) Somija.

Aisrahdisim wehl uz Somiju, kur sahtibas beedribu attihstibas gahjeens wispahrigi gandrihz tahds pats, kà zitâs Eiropas walstîs, sewischki katminu walsti Sweedrijâ. Weena no galwenakàm sahtibas beedribam schinî walsti „Nykterhetens Vänner" (Sahtibas draugi) dibinata 1853. gadâ un ir isplatita pa wisu Somiju. Winas sastahwâ atrodas 9399 beedru (5522 wihreeschi un 3877 seeweetes), kuri isdaliti 109 masakâs beedribâs. Bez tam wehl Somijâ darbojas 19 zitas sahtibas beedribas un seschas kareiwju. Sahtibas beedribu apgahdibâ isnahk trihs mehneschraksti „Mennisekovannen", „Aamunsarut" un „Nykterhetensvänner", un ari milsigi daudz broschuru, lapinu un kalendaru. Pastahw ari slimniza preeksch alkoholiteem.[1] (Turpmak wehl.)

Kinas tagadne un nahkotne.

(Turpinajums.)

Saprotams, ka tikko jaunâ weetâ atnahzis, eerednis sahk tuhlin sawus apakschneekus speest; tas jadara netik ween lai atlihdsinatu sawus isdewumus un waretu mitinat wisu sawu radu, draugu un tuwineeku puhli, bet lai eedsihwotos tikdaudz kapitalâ, ka pee nahkoschàs pa-augstinaschanas wajadsigâ weetâ waretu eegruhst labu „gusmu".

Ja jau wiss atstahstitais gadas ar eeredneem, kuri eekluhst walsts deenastâ zaur gruhto un salihdsinot zeenijamo nodarboschanos ar sausu un pa leelakai daksai nederigu sinatni eekalschanu un eksamenu nolikschanu, tad zik taisnis gan warbuht zelsch, pa kuru eeschmauzas walstswihru aprindâs tahdi, kam naw ne patikas, ne spehjas nodarbotees ar mahzischanos?

Man leekas, ka wisweeglak eeguht pa-augstinajumu kara deenastâ. Tà tas bija peemehram ar Li-Hung-Tschangu. Tuhlin pehz treschà eksamena nolikschanas winsch dewàs uz mahjam un eestahjàs, pateizotees protekzijai (eeteikschanai), kara deenastâ un pehz mas mehnescheem bija jau eezelts par Fukinas taotaju, kamehr gaidot parastos pa-augstinajumus aiseet lihdz schì tituka sasneegschanai seschi gadi. Wehl pehz mehnescha, nebijis pat ne reisi Fukinâ, winsch dabuja jaunu pa-augstinajumu, schoreis Kaing-su futaja (gubernatora) godu. Buhdams pee sawa preekschneeka markisa Zenga par kara sekretaru, winsch pehz agrakà gubernatora nahwes, usstahjàs par kandidatu uz prowinzes swabado preekschstahwja weetu. Generalis Zengs kursch Li-Hung-Tschangu koti mihleja, aissuhtija keisaram pasinojumu, ka Li-Hung-Tschangs eezelts par gubernatoru, bet drihz apkehràs, kas sin waj nebuhs sawâ labsrdibâ drusçin pa tahlu gahjis, jo pehz likuma taotajs war tapt par gubernatoru tikai pehz dewineem gadeem. Tapehz winsch suhtija ahtri pirmajam wehstnesim otru pakal, lai sinojumu nes atpakal, bet bija jau par wehlu: Li, labi sinadams, ka zilweka prahts ir koti schaubigs, bija paruhpejees pirmo kurjeri suhtit ar ahtro pastu.

Ar generala Gordona un zitu ahrsemneeku peepalihdsibu Li-Hung-Tschangam isdewàs issargat sawu prowinzi no Taipingeem, par to winsch drihz ween tapa eezelts par wizekarali. Scheit nepeeminesim wisus zelus, pa kureem sanahkuse Li-Hung-Tschanga leelà bagatiba. Tien-dsinâ es dabuju Kinas-Japanas kara preekschwakarâ eepasihtees ar weenu no awoteem, no kureem eeredneem pluhst mantas. Wisu schkiru eeredni, kà ziwil tà ari kara deenastâ stahwoschee, salasijàs scheit no wisam walsts malam, aribedami dabut „komandu", bet lihdz winu luhgschanas waneja atsneegt Li-Hung-Tschanga ausis, wajadseja labi peekukulot pehdejà apakschneekus.

Kad kahdam isdodas tapt eezeltam kaut kahdâ kara deenasta amatâ, un apstiprinoschais raksts jau isgatawots pee sekretara, tad ja to grib dabut rokâ, labi jasamaksâ. Dodamàs sumas atkarajas no peespreestas weetas stahwokla „rangu tabelê". Par augstaku weetu jamaksâ leelaka suma un otradi. Ofizeers, kad dabun apstiprinajumu, uz pehdam pahrdod wisas sem wina atrodoschàs wirsneeku weetas. Sinams gan, ka armijâ sew pirkt weetu war tikai tahds, kam kahda kara deenasta tschina; bet tuhlin redsesim, kà schis tschinas eeguhst. Koti beeschi noteek, ka zilweks, kursch sawâ muhschâ naw redsejis neweenas kaujas, top eezelts par palkawneeku. Kà peemehru peewedischu weenu no daudzajeem gadijumeem, kuru man isdewàs pascham redset.

[1] Skat. A. A. Granfelta preekschlassijumu Kristianinas kongresâ 1890. g. par Somijas sahtibas beedribam: Die Nüchternheitsreform in Finnland an den Gebieten der Gesetzgebung und der Thätigkeit der privaten Vereine."

---

turpretî sods mehdz palikt sweiks no issituma — tas isskatas bahls. No gihmja issitums turpinajas pa zitu meesu, tas tà sakot leen gar kaklu lejâ, pahrnem rumpi, rokas un wispehdigi kahjas. Pee zitadi weseligeem behrneem issitums pehz 24 stundam jau pilnôs seedôs, pee neweseligeem schis laiks drusku garaks.

Masalu issitums pastahw zaurmehrâ 3 deenas, tad tas sahk nobahlet un lihdz ar to drudsis atkriht peepeschi gandrihz stahwâ linijâ. Ap 7. slimibas deenu meesas siltums ir sasneedsis sawu dabisko mehru. Lihdz ar issituma nobahleschanu slimneeks sahk mest ahdu. Ahda atkriht bijuschâs issituma weetâs tahdâ paschâ kahrtâ, kà issitums iszehlàs: wispirms gihmi, tad no rumpja, rokam un wispehdigi no kahjam. Masalu swihnas ir masas, smalkas, klijam lihdsigas misinas, kuras wislabaki saredsamas uz melna lakata waj papira. Scharlaka swihnas ir daudz leelakas un rupjakas, tàs lihdsinajas wairak plahneem ahdas waj papira gabaleem. Ar 6. un 7. slimibas deenu ari wisas zitas slimibas sihmes masinas, tikai niknais klepus welkas ilgaki. Kad wiss eet kahrtigi, tad otras nedelas beigâs slimneeks iswesekojees.

Salihdsinajot baku un masalu drudscha linijas atronam tanis daudz mas lihdsibas. Pee abàm slimibam drudscha linijai ir diwas galotnes: pirmà galotne sakriht kopâ ar pirmàm slimibas sihmem, otra — pee masalam ar issitumu, pee bakam ar puhschnoschanu. Baku issitums parahdas drudscham atkrihtot, masalu issitums drudscham pazekotees. Tad wehl masalas isschkiras no bakam zaur to, ka otra drudscha pazelschanàs eekriht jau 4. deenâ, pee bakam tikai wehl astotâ. Masalu drudsis atkriht peepeschi weenâ deenâ, baku drudsis pa pakahpeenam wairak deenâs. Wispahrigi nemot, masalu drudsis nekad nesasneedz tik draudoschus pakahpeenus, kà pee bakam.

Masalu issitums arween mehdz buht tahds, kahdu to augschâ aprakstijàm. Bet ir ari isnehmumi, kur issitums neattihstas pilnigi, bet tikai pa daksai: parahdas gan sarkanee laukumini, bet truhkst pumpinu. Tahdôs atgadijeenôs ari pate saslimschana ir koti weegla. Daschreis atkal pumpinas pirms ahdas meschanas pahrwehrschas par masàm, skaidru schkidrumu saturoschàm tulsninam, zaur ko waretu rastees pahrpraschana starp masalam un bakam. Bet tahlak eewehrojot pahrleezinajamees, ka baku tulsnu saturs sahk puhschnot, kas pee masalam tiklab kà nekad nenoteek. Kad masalu tulsninu saturam ir peemaisitas asinis, kas koti rets atgadijeens, tad issitums isskatas tumschi-bruhns un tahdas masalas nosauz par „melnàm masalam". Pehdejàs ir wahrigakà masalu forma, bet winàm nekad naw ta nopeetnà nosihme, kas melnàm bakam.

Kà jau aisrahdijàm, paschas masalas naw nekahda breesmiga slimiba, to jau sin wisas mahtes un tadehk tàs sawus behrnus ari neko nesargà no peelipschanas. Masalas usskata par slimibu, kura katram zilwekam reis jaisgut. To teesu nopeetnakas ir tàs slimibas, kuras parahdas kà masalu pawadoni un no kuràm bihstamakais ir plauschu karsonis. Jau augschâ atgahdinajàm, ka pee masalu slimneekeem rihkles augschgals un balsrihkle arween eekaisuschi un no tam zekas aissmakums un klepus. Kad nu eekaisums turpinajas kamehr tas lihdz plauscheem, tad iszelas plauschu karsonis (katars) un slimneeks suhdzas par duhreeneem kruhtîs, elpas truhkumu, un niknais sausais klepus peenemas spehkâ. Plauschu karsonis arween mehdz parahdities tani paschâ laikâ, kad issitums, retaki wehlaki, kad masalas leekas buht jau pahrzeestas. Pehdejâ atgadijeenâ ari drudsis eestahjas no jauna. Nespehzigus behrnus plauschu karsonis pehz laimigi pahrzeestàm masalam war nowest pee nahwes.

Ari pee masalu slimneekeem daschreis eewehro neeru eekaisumus — nefritus, bet teem nekad naw peeschkirama tik nopeetna nosihme, kà scharlaka nefritam. Daudz swarigaki ir azu eekaisumi, kuri ais neusmanigas ahrsteschanas war pahrwehrstees par smagàm un ilgàm azu slimibam. Daschi masalu slimneeki dabun zaureju, kurai daudz lihdsibas ar disenteriju — ihpaschu sarnu slimibu Iskahrnijumi ir schkidri, gkotam un asinim maisiti. Zaureja arween ir sarnu eekaisuma (katara) sihme, kursch laikam top sazelts no masalu dihgkeem un to tokšineem. Retaki wehders nozeetejis.

Kà masalu pehzslimibas ir eewehrojami „rejoschais klepus" (Keuchhusten, Stickhusten) un plauschu diloni (tuberkulosa). Rejoschà (garà) klepa epidemijas atgadas gan weenâ laikâ ar masalam, gan pehz tam. Kahds radneezibas sakars abàm slimibam, to wehl nesinam. War buht, ka abu zehlonis ir weena un ta pate bakterija suga tikai sawadâs lokalisazijâs. Katrâ sinâ klepum, kas eeronas pee katra masalu slimneeka, ir daudz lihdsibas ar „rejoscho klepu". Plauschu diloni bes schaubam ir breesmigakàs masalu peedewas, jo kà to katris sin, mums pret diloni wehl naw droschu lihdsekku. Masalas paschas gan nekad newar pahrwehrstees par plauschu diloni, bet winas disponè preeksch dilona zaur to, ka masalu slimneeku eekaisuschôs plauschôs dilona bakterijam weegla un nekaweta apmeschanàs, un isdewiba ee-elpot dilona bakterijas ir leelaka nekà to waram eedomatees. Tahdâ sinâ buhtu eeteizami sargat masalu slimneekus no satiksmes ar tuberkulosàm personam. Pee dascheem slimneekeem dilonis jau no pascha eesahkuma parahdas tik sparigâ mehrâ, tà ka behrns masalas isgulejis nemas neteek wairs is gultas laukâ: eestahjas klepus, nogurums, ehstgribas truhkums, pa wakareem un nakti drudsis un sweedri. Behrns azim redsot isdilst ihsâ laikâ un nomirst. Pee ziteem behrneem atkal parahdas pirmàs dilona sihmes pehz ilgaka laika, kad masalas tà sakot jau tahlu aiz muguras un peemirstas. Lihdsigâ mehrâ disponè preeksch plauschu dilona „rejoschais" klepus — laikam ais teem pascheem eemesleem kà masalas.

Kà isschkiras bakas no masalam, uz to jau aisrahdijàm. Gruhtaki daschreis nahkas isschkirt masalas no scharlaka ihpaschi slimibas sahkumâ un tadehk schinî weetâ pasneegsim galwenakas isschkiribas sihmes pehz profesora Bogela:

Kahds jauns zilweks eestahjàs kara deenastâ, un pateizotees duhschibai, kuru tas israhdija daudsâs sihwâs kaujâs un saprahtigai rihzibai winam ustizetâ pulkâ, tapa eezelts par brigades generali. Lihds ar ta katrreisejo paaugstinaschanu tapa pa-augstinats ari wina brahlis, ar kuru muhsu generalis jau daudz gadus nebija redsejees un kursch kahdâ atstatâ opija smehkeschanas weetâ ispildija weenkahrschu pawahra weetu. Tas notikàs tà. Katrreis kad jaunais kareiwis dabuja pa-augstinajumu, winsch rakstija karawaldei, par eedomateem waronu darbeem, kurus esot isdarijis wina brahlis; tas tapa eewehrots. Kahdâ jaukâ deenâ pawahrs eeraudsija „Awise" sawu wahrdu un laižja brihnedamees, ka top eezelts palkawneeka tschinâ.

Ofizeereem kara deenasts daudsejadâ sinâ koti isdewigs peinas awots. Wini salasa sew tik daudz kauschu, zik tikai grib un ihstais saldatu skaits katru reis masaks par to, par kuru dabun naudu. Armijâ pehz taisnibas ir tikai lihds 70 prozentu (70 zilweku ik no simta) no ta saldatu skaita, kursch uz papira un preeksch kura walsts kase eeskaita naudu — un tas pat pee puslihds godigeem Li-Hung-Tschanga ofizeereem. Kara spehka pahrluhkoschanas deenâ ofizeeri peenem wajadsigo skaitu „deenas" saldatu. Bet ari bez schim operazijam ar eedomateem (fiktiweem) saldateem netruhkst eenahkumu awotu. Saldateem — tas ir dsihweem, wajaga drehbju, wajaga baribas; kara spehka apgahdaschana atrodas ofizeeru rokâs un top isdarita pa netizamàm zenam. Tà no peezeem taeleem, kurus waldiba isdod mehnesi saldata usturam, pehdejais (saldatinsch) dabun tikai weenu. Bet nupat sazitais atteezas tikai uz armijas apgahdaschanu kara laikâ. Pehz kara beigschanas saldatus atlaisch, weenalga kur un kahdâ stahwokli wini ari neatrastos, kahda rihziba walsti tà sakot pastahwigi ustura apbrunotus laupitajus. Saldati, no kureem kara spehks pastahw meera laikâ, dabun, isnemot Mandschurijas bataljonu, tik neezigas algas un top tik slikti apgahdati, ka gandrihz jasaka, ka Kinas kara spehks pastahw tikai uz papira, bet ne pateesibâ. Saldatus tikai peeraksta, ismaksâ wineem algu lihds 3 schilineem par mehnesi un tad wairak neleekas par wineem neka sinot. Neleelais sargu pulzinsch pee pilsehtas wahrteem pahrteek no kukukeem. Mandschurijas karaspehks turpreti top turets labi. Karâ winsch netop suhtits. Schi sem Tataru generala komandas stahwoschà kara spehka weenigais usdewums ir aissargat pilsehtas pret Kineeschu dumpineekeem. Saldati kopâ ar ofizeereem apdsihwo ihpaschu kwartalu, kursch atstatu no Kineescheem un nereti bez jebkahda eemesla pehdejeem usbruhk. Asinainas sadurschanàs starp Kineescheem un Tataru saldateem noteek koti beeschi un tà ka ziwillikumi atteezibâ uz pehdejeem besspehzigi, tad ari wisas pahrestibas, kuras tautai no wineem jazeesch, paleek nesoditas.

Es jau isskaidroju, ka pa-augstinajumi dehl nopelneem karadeenastâ, pa leelakai daļai naw nekas zits kà apsega prastai weetu peesawinaschanai zaur pirkschanu; sekoschais fakts to wehl wairak apstiprinàs. Kinas generaleem paradums stahdit waldibai preekschâ kà pa-augstinaschanas zeenigus tahdus saldatus, kahdu pateesibâ nemaz naw. Tahdejadi wini eeguhst leelu skaitu papiru ar pa-augstinaschanas apstiprinajumeem. Schinis papirôs minetee wahrdi ir argudru sinu iswehleti tahdi, kahdi Kinâ wisbeeschak sastopami. Kaut kahds fiktiws kapralis Smits waj prasts saldats Dschons top pa-augstinats par weena ranga pakahpi; tà ka generalim ar laiku sakrahjàs leels pulks rakstu, kuri dod teesibu eenemt augstaku weetu un top pahrdoti, ja gadas, kahdam, kam tahds pat wahrds, kahds minets apstiprinajumâ un kam nekas naw preti samaksat generalim sinamu sumu. Saldati daschreis schahdi eeguhtu diplomu pahrdod zitam. Sinams, ka tad pirzejam jamaina wahrds. Galu galâ isnahk, ka „pa-augstinaschana dehl uszihtibas un sekmem deenastâ" ne zaur ko neatschkiras no zeturtà weetu eeguhschanas weida — prastas pirkschanas. Tomehr beidsamà netop isdarita tik beskaunigi atklahti kà ziwildeenastâ un daudzreis pee pa-augstinaschanas teescham top eewehroti nopelni.

Treschais zelsch — „pa-augstinaschana sewischku nopelnu dehl" — wehl daudz masak godigs, ko gan nemaz naw wajadsigs peerahdit, jo nopelneem bagato brahlu preekschâ stahdischanu isdara tee paschi eeredni, kuri uz kukukeem kà lahzis uz medu un, isnemot sawus tuwineekus, gatawi atrast „sewischkus nopelnus" pee katra, kas maksà!

Zeturtais walsts weetu peesawinaschanàs weids — weenkahrscha pirkschana — top pat no likuma atsihta un ar katru gadu jo wairak isplatas.

Kad waldibai wajaga naudas, ko segt „ahrkahrtejus isdewumus", tad wina atklahj subskripziju un katrs, kas eemaksajis sinamu sumu, dabun tschinu. Nereti dibinajas pat beedribas, kuras kahdam beedrim nopehrk weetu un tad eenahkoscho peinu dala beedru starpâ. Daschôs zitôs gadijumôs weetas gribetajs aisnemas „kukulu" naudu uz wekseli, un, kad laimigi eekkuwis weetâ, samaksâ paradu bez behdam.

Eestahschanàs ziwildeenastâ ar naudas palihdsibu isnahk druszin dahrgaka nekà zaur eksameneem; zitôs gadijumôs abu sugu kandidateem weenada weiksme. Ja weeta tik weenreis eeguhta, tad war buht bez behdas, turpmakà karjera (uz preekschu tikschana) atkaras no pascha ismanibas.

Esmu raudsijis scheit peerahdit, ka kukulu nemschana, tirgoschanàs ar stahwokli un amateem Kinâ naw wis nejaušcha parahdiba, naw kaut kahdas weenas waj otras personas mantkahribas resultats waj zitur ne-esoschu apstahkku un wilinajumu panahkums, bet ir sabeedriskàs dsihwes parahdiba, pee tagadejàs kahrtibas tur atsazitees no kukuku nemschanas un doschanas ir tas pats, kas atsazitees no deenasta wispahri.

Un kamehr administrativà kahrtiba un birokratiskà sistema paleek tàs paschas wezàs, naw ari no wisa eerednu personala pahrmainischanas nekas labs sagaidams. Tàpat weltigi ir gaidit kahdas pahrmainas uz labo pusi no isglihtibas isplatischanàs, jo tureenes augstakàs schkiras ir peespeestas sawa labuma dehl usturet kauschu wairumu pehz eespehjas garigâ tumsibâ, bez tam ari to paschu isglihtiba maz ko isschkiras no semajo tumsibas, pat eeredns sastopami daudzi, kuri neprot lasit un tee, kuri beiguschi sinatnu kursu ir eekaluschi weenigi sausas, tukschas grabaschas un peesawinajuschees „literaturas walodu" pee sazerejumeem. Dsihwi, dsimtenes bagatibu un koschumus tee pamatigi nepasihst, tautas dsihwe un wajadsibas teem sweschas un galu galâ pat likumus, kuru sinaschana winu darbibas laukâ nepeezeeschama, wineem istulko nabadsigi algotee sekretari.

Eewehrojot wisu to, kas sazits par armiju, par winas sastahwu un eedalischanu, buhs warbuht leeki sazit, ka newis Kineeschu masduhschiba un glehwuliba, bet gan neleetigà kahrtiba ir par zehloni tai behdigai parahdibai, ka leelà Kina tapa pahrspehta no masàs Japanas un tagad besspehziga zitu walstju widû, kà laupijums, kuru stiprakais katrâ azumirklî war panemt. Angku admirala Langa wadibâ mehginaja pahrlabot Kinas jubras spehku — kara sloti. Mehginajums neisdewàs, jo nenopehrkamà un taisnà Angku ofizeera klahtbuhtne israhdijàs Kineeschu eeredneem nepanesama un no winu puses tapa ar wisadeem besgodigeem lihdsekleem gahdats, ka kreetno admiralu aissauza. Wehl kahds peemehrs. Ne ilgi preeksch kara ar Japanu kahds no maneem jaunajeem draugeem, kursch drihz ar reebjumu atstahja deenastu, man stahstija, ka winam wajadzejis parakstit, ka sanehmis peesuhtitas tik un tik muzas schaujamà pulwera, kamehr pateesibâ tanis bijuschas saberstas ogles. Neatlizis nekas zits, kà samaksat un eerakstit ogles par pulweri! Waru wehl peeminet, ka ofizeeri, kuri deen uz waldibas leelgabalu laiwam, usskata kontrabandi par sawu monopolu un dsen ar winu leelu peinu; un deenwidus eskadras (slotes) nodarboschanàs ir tà sakot wisinat mandarinus un winu familijas un wadat kontrabandi.

(Turpmak beigas.)

No eekschzemes.

a) Waldibas leetas.

Widsemes gubernas arkitekts Lunskis eeguwis galma padomneeka tschinu.

Rigas pilsehtas polizijas waldes galda preekschneeka palihgs Eduards Kuhlmanis uz pascha luhgumu dehl sabojatas weselibas atlaists no amata.

Rigas pilsehtas ahrsts Kaschins pa-augstinats par titularpadomneeku.

Walmeeras pilsehtas ahrsts pa-augstinats par galma padomneeku.

Zehsu pilsehtas ahrsts Kiwuls eeguwis kolegiju padomneeka tschinu.

Kursemes gubernas waldes padomneeks Fermors pa-augstinats par titularpadomneeku.

Jelgawas-Bauskas aprinka polizijas waldes galda preekschneeks Klawinsch pa-augstinats par kolegiju registratoru.

Ilukstes aprinka polizijas waldes galda preekschneeks Lemans pa-augstinats par gubernas sekretaru.

Leepajas pilsehtas polizijas pristawa palihgs Sawjalows pa-augstinats par titularpadomneeku.

Par Leepajas pasta-telegrafa kontora eeredni eezelts Woldemars Batschalneeks.

Elejas pasta-telegrafa nodaļâ par eeredni eezelts Konstantins Filins.

Grobinas-Aisputes aprinka preekschneeks fon Drachenfelss pa-augstinats par galma padomneeku.

Tukuma aprinka preekschneeks barons Grothuss eezelts kolegiju padomneeka tschinâ.

Pleskawas gubernas weterinarahrsts P. Dreimans pa-augstinats par kolegiju sekretaru. (W. W.)

b) Baltijas notikumi.

Widsemes muischneeku landtags nule Rigâ noturetâs sehdês pahrspeeda daschdaschadas semes wajadsibas. Par wina lihdsschinejeem darbeem waram pasinot pehz „Düna-Zeitungas" sekoscho: Kà weena no pirmajàm leetam tikuse pahrspreesta semkopibas skolas dibinaschana. Jau 1887. gada dezembrî muischneeku konwents isteizis domas, ka Widsemê esot gan nepeezeeschami wajadsiga semkopibas skola, bet semaka un newis wideja, par kahdu peemebram Igauni nodomajuschi pahrwehrst sawu Aleksandra skolu Oberpahlê. Ari Latweeschu paschu aprindâs esot isteiktas domas, ka deretu dabut tahdu semkopibas skolu, „kura sawus skolenus neatsweschinatu tehwa mahjai, bet eemahzitu tahdas sinaschanas, kas skolu beiguschos daritu wislabaki eespehjamus, wadit sawu semkopibu". Tahdas domas isteiktas sewischki kahdâ leelakâ Walmeerâ noturetâ semkopju sapulzê. Schahdas semakas semkopibas skolas dibinaschanas leetu nehmuse sawâs rokâs „Widsemes Ekonomijas beedriba". Profesors fon Knieriems sastahdijis programu. Pehz tàs jaunzelamai skolai „sawi skoleni tà jaisglihto, ka wini sawâ wehlakâ dsihwê nekaunetos kertees paschi pee arkla." Schai programai peekrituse ari Waldiba. Statutus drihz sastahdischot un winus pahrbaudischot sewischka komisija, pee kuras peedalischotees ari Latweeschu semkopju aprindu peederigee. Landtags isteizis wehleschanos, lai „Ekonomijas beedriba" scho leetu pehz eespehjas pasteidz, tà ka to waretu zelt preekschâ nahkoschâ gadâ sasauzamam ahrkahrtejam landtagam. — Lepras sehrgas (spitalibas) apkaroschanas leetâ landtags nospreedis nemaksat wairs kà pabalstu schis sehrgas apkarotajai beedribai sinamu naudas sumu, bet 96 rbl. gadâ par katru beedribas patwerstmês usnemto lepras sehrdsigo. Bez tam nospreests ismaksat 400 rbl. nomas naudas, kurus maksà par Neunales agrakâ krogû eerihkoto lepras patwerstmi un 700 rbl. kà algu diweem uradnikeem, kurus eezels pee lepras patwerstmem Neunalê un Zehsis. — Rigâ 1899. g. isrihkojamo IV. Baltijas zentral-isstahdi landtags nolehmis pabalstit ar 2000 rbl., usnemtees garantiju (galwoschanu) par 8000 rbl. un atwehlet 1400 rbl. preeksch schis isstahdes godalgam gan naudâ, gan medaļâs. — Tahlak nospreests isdot jaunu semes nowehrteschanas farakstu, kurâ usnemschot wisus pehz 1891. gada notikuschos pahrgrosijumus semes arklu skaita sinâ. Schis farakstis buhschot par pamatu wisu semes nodokku isdalischanas noluhkeem. — Kahdâ zitâ sehdê tika pasinots, ka 1896. gadâ nospreests likuma projekts par semneeku mahju mantoschanas teesibu (Anerberecht) tizis gan stahdits preekschâ Augstai Waldibai dehl apstiprinaschanas, bet ta winu wehl ne-esot isschkihruse. Zaur scho mantoschanas teesibu likumu muischneeziba gribot panahkt to, ka semneeku mahjas netaptu dalitas starp wairak manteneekeem, bet pahreetu tikai weena manteneeka ihpaschumâ, lihdz ar ko nodibinatos spehziga semneeku mahju ihpasch-

---

Masalas.

Pirmàs nedroschas slimibas sihmes welkas 3 lihdz 4 deenas. Issitums parahdas 4. deenâ.

Tahdas slimibas sihmes ir: azu eekaisums, asaroschana, juhteliba pret gaismu; deguna un rihkles eekaisums, eesna, schkawas, aissmakuse balss un klepus.

Issitums pastahw is maseem, sarkaneem, apaleem laukumineem, kas druszin pazelas wirs ahdas (pumpinas) un tikai daschâs weetâs satek kopâ leelakôs laukumôs. Issitums parahdas wispirms gihmî.

Ar issituma parahdischanos nosuhd smagàs, wispahrejàs slimibas sihmes, kà nogurums, murgi u. t. t.

Masalu issitums zaurmehrâ paleek ilgaki redsams, nekà scharlaka issitums. Ap 4. slimibas deenu issitums pilnigi attihstijees, 5. un 6. tikko wehl saredsams.

Ahda atkriht masâs, baltâs, kliju pulweram lihdzigâs swihnâs.

Pehz slimibas: garais klepus, plauschu karsonis, dilonis un wispahrigi tuberkulosa, azu slimibas, neeru eekaisumi u. t. t.

Scharlaks.

Issitums jau 2. lihdz 3. deenâ.

Azu, deguna, balsrihkles eekaisumi, klepus, schkawas, eesna un aissmakuse balss eesahkumâ pawisam truhkst. Turpreti rijot un runajot nepatihkamas juhtas un sahpes rihkles augschgalâ, tonsilas sarkanas un satuhkuschas. Drudsis jau preeksch issituma parahdischanàs ir koti stipris.

Issitums pa leelakai daļai pahrnem wisu meesu waj pastahw wismaz is leelakeem lihdzeneem laukumeem ar isrobotàm malam un pumpinas istruhkst. Issitums attihstas wiswairak pee tàm meesas daļam, kuras apsegtas no drahnam. Issitums eesahkas pee kakla, gihmis mehdz palikt no ta swabads.

Drudsis un sahpes rihkles galâ pastahw ilgaki nekà issitums. Scharlaka issitums gandrihz katru reisi nosuhd jau ap 4. slimibas deenu.

Ahda atkriht leelakâs lehwerês.

Pehz slimibas: neeru un ausu eekaisumi, tuhksna, scharlaka difteritis u. t. t.

Daschreis pawisam naw eespehjams isschkirt scharlaku no masalam, jo abas slimibas war parahditees ar ahrkahrtejàm sawadibam. Wispahrigi ja-atsihstas, ka spehjos issitumu drudschus newar mahzitees pasiht un isschkirt tikai no aprakstteem, bet tee ir dsihwê jaredz un jaeewehro.

Aissardsiba. No masalam issargajas tàpat kà no ziteem spehjeem issitumu drudscheem: slimneeki ja-atschkir un slimneeku leetotee preekschmeti jadesinfizê. Eewehrojot masalu leelo lipibu wisas puhles no tàm issargatees daudzreis israhdisees par weltigàm. Kam jau ir eemeslis bihtees no saslimschanas, tas wislabak uz kahdu laiku lai atstahj no masalam peemekleto apgabalu. Tàs buhtu darams wiseem skrofuloseem un tuberkuloseem behrneem, jo masalam peelihpot minetàs slimibas — skrofulosa un dilonis mehdz sparigaki usleesmot un ahtraki uz preekschu sotot. Tàpat behrni apaksch 5 gadeem wairak sargajami nekà wezaki, jo pirmôs 5 dsihwes gadôs mirstiba ir leelaka. Ari pee peeauguscheem masalu mirstiba esot leelaka, nekà behrnibâ pehz 5. dsihwes gada.

Ahrsteschana. Masalas paschas par sewi nepagehr nekahdu sewischku ahrsteschanu un mums schimbrihscham ari naw neweena lihdzekla, kam buhtu kaut kahds eespaids uz tàm. Wiss, ko waram darit, ir saprahtiga kopschana. No nepatihkamàm pehzslimibam issargà wisdroschaki pastahwigs un negrosigs istabas siltums, 15° pehz Reomira, kamehr slimneeks wehl gultâ un 16° atstahjot gultu. Zaurwelkoschs wehjs ir koti kaitigs. Tadehl slimneeka gulta eeweetojama istabas widû, tahlu no logeem un durwim. Slimneeks gultu drihkst atstaht tikai tad, kad issitums jau pawisam nosudis. Turpmakâs 2 lihdz 3 nedeļâs koti jasargajas no sa-aukstteschanàs un japaleek istabâ, kas ihpaschi jaeewehro pee grosiga laika un kamehr klepus wehl naw nosudis. Ehdeeni dodami, kà jau pa laikam wiseem slimneekeem, schkidri un spehzigi: wihni, mihkstas olas, buljoni, peens — un nebuht naw pareizi behrneem likt gawet, kà to wezôs laikôs eeskatija par labu. — Masalu slimneeki jatura tihrigi un bez kahdas kaites war teem kaut weenreis deenâ nomazgat muti un rokas remdainâ uhdeni. Ka uhdens esot kaitigs masalu slimneekeem, ir nedibinats aisspreedums: ne uhdens, bet sa-aukstteschanàs kaitê. Tàpat gultas un meesas drahnas war ik pahrdeenas mainit. Tas ir pat wajadsigs, jo netihriba nenahk neweenam slimneekam par labu.

Pret plauschu karsoni labakais lihdzeklis ir remdenas (26° pehz Reomira) wannas, pee kam slimneeka galwa un kruhtis brihscheem aplejami ar wehsaku uhdeni. Kad naw eespehjams sagatawot wannas, tad 2 lihdz 3 reiz deenâ jatin ap kruhtim pawehsâ uhdenî eemehrzets un tad isschnaudsits dweelis, pàr kuru wehl japahrtin wilains lakats (Prisniza kompreses eetinumi). Eetinumu nonem ik pehz 3 stundam. Pret klepu noderigi tahdi paschi eetinumi ap kaklu un slimneekam jadod silts peens ar seltera uhdeni.

Masalu slimneeka istaba azu eekaisuma dehl arween jatura patumscha. Pret azu neesescha nu un asaroschanu jaleek uz azim aukstâ uhdeni waj aukstâ kumelischu tehjâ eemehrzetas lupatas un tàs pehz ik 3 minutem ja-atjauno, jo zitadi azis sahktu sakarst un tas buhtu koti kaitigi. Zaureju remdè opijs. Pret nozeetejuschu wehderu eeteizami klistiri ar remdenu uhdeni.

Drudsis pee masalam reti kahdu reiz pazelas tik augsti, tà ka pret to buhtu kas jaleeto. Pret galwas sahpem un nogurumu leek ledu puhsli waj aukstas kompreses uz peeri.

Beidzot wehl reiz ja-atgahdina, ka daudz masalu slimneeki aiseet nelaikâ kapâ ihpaschi zaur diloni. Tas notiktu daudz masakâ mehrâ, ja katris masalu slimneeks eewehrotu, kà jaisturas pehz pahrzeestas slimibas: japaleek siltâ istabâ wismaz 2 lihdz 3 nedeļas pehz issitumu nosuschanas, kamehr wisas slimibas sihmes pahrgahjuschas.

neeku kahrta. — Gluschi tahdu pat likuma projektu landtags apspreedis ari par muischu mantoschanu, kuras nebuhschot bribw dalit, nedſ semes plaschuma sinâ masinat. Ar kihlu paradeem winas drihksteschot apkraut tikai lihdſ sinamam mehram. Ihpaschneekam buhschot teesiba noteikt, kursch no wina manteneekeem lai manto muischu un kahdas sumas tam jaismaksâ ziteem manteneekeem. — „Widsemes Keisariskàs Ekonomijas beedribas" wizepresidents lika preekschâ projektu par uhdens isleetoschanas teesibu semes nosusinaschanas un appluhdinaschanas noluhkeem. Landtags projektam peekrita un luhdsa darbus turpinat. — Pahrrunats tika ari krogu jautajums, pee kam landtags pasinoja, ka par krogu slehgschanu no administrazijas puses, pret krogus ihpaschneeka gribu, eesneegtas suhdsibas waldoscham senatam, kuras wehl ne-esot isschkirtas. Desmit gadus laikâ, no 1885. lihdſ 1895. gadam slehgti Widsemê uſ gubernas waldes pawehli 78 krogi un labprahtigi 246 krogi. Kas atteezotees uſ 1900. gadâ sagaidamo atlihdsibu muischneekeem par krogu tureschanas teesibas saudeschanu, eewedot krona degwihna pahrdoschanas monopolu, tad leela schi atlihdsiba nekahdâ sinâ nebuhschot. — Dr. Truharta kgs eeteiza gahdat par peeteekoschu wezmahtu (behrnu saneh meju) isglihtibu, jo statistika peerahdot, ka pee mums Widsemes seemeku dakâ ween atgadotees gadâ kahdi 7000 dsemdeschanas gadijumi, kur 6000 gadijumôs behrnus sanemot newis mahzitas wezmahtes, bet wezas seewinas. Tadehk tad ari 1000 dsemdeschanas gadijumi beidsotees ar mahtes nahwi, kamehr wisur zitur Eiropâ no 100 dsemdetajam mirstot tik 3—4. Landtags atsina leetas nopeetnibu un swarigumu un nolehma eezelt sewischku komissiju, sastahwoschu no muischneekeem un ahrsteem, kura lai isstrahdatu projektu, kà schai leetai wislabaki lihdset un zeltu winu preekschâ nahkoscham kahrtejam landtagam. — Otris Widsemes ahrstu beedribas projekts bija eerihkot sewischkus kursus preeksch garâ wahju slimneeku kopeju isglihtoschanas, jo sewischki garigi slimas semneeku kahrtas personas esot daschbrihd koti gruhti eeweetot muhsu wispahrejàs apgahdibas slimnizâs, gan telpu truhkuma, gan zitu eemeslu dehk. Tahdejadi ween isskaidrojams, ka daudsi isdseedinami slimneeki ejot drihs bojâ, jo wineem ne-esot saprahtiga kopeja. Peedsihwojumi peerahdijuschi, ka pat nopeetnakas gara slimibas warot isahrstet ari mahjâ. Tadehk esot nodomats sarihkot pee Rigas wahjprahtigo eestahdes Rotenburgas kursus, kurôs usnemschot sinamu skaitu wihreeschu un seeweeschu un ismahzischot winus par garâ wahju slimneeku kopejeem. Kursi wilkschotees 3 mehneschi Rotenburgâ un 2 mehneschi praktiskâ dsihwê pee slimneeku kopschanas sem ahrsta usraudsibas. Landtags nospreeda pabalstit schos kursus ar 400 rubkeem gadâ. (Ari Kursemes muischneeku landtags nolehmis wineem pabalstu.) — No ziteem atwehleteem pabalsteem waretu minet: 1) pabalstu jaunas luteranu basnizas zelschanai aiſ Aleksandra wahrteem Rigâ (pabalsta leelums naw minets), 2) Igaunu semkopibas lapai „Põllumees", kurai esot tik 1100 abonentu — 500 rbl., 3) beedribai preeksch laboschanas eestahschu (Correctionsanstalten) un semkopibas koloniju dibinaschanas nepilngadigeem noseedsneekeem — 2000 rbl. (lihdsschinejo 1000 rbl. weetâ), 4) „Betabaras" eestahdei Rigâ, kura dibinata kà no zeetumeem islaistu, tà ari zitadi grimuschu seeweeschu patwerſmei — 300 rbl., 5) Walmeeras kurlmehmo skolas paleelinaschanai — 500 rbl. un 6) Marijas diakonisu jaunà nama zelschanai — 1000 rbl. — Pehdejàs deenàs landtags pahrspreeda semes prestandu nodokku isdalischanas leetu, par to sinosim turpmak.

22. martâ, kà „N. P. P. A." sino, Widsemes landtaga un muischneezibas aisstahwjeem par godu bija dineja pie Widsemes gubernatora generalmajora Surowzowa kunga.

Jauns dselszelsch Widsemê. Kà Pernawas Wahju awise sino, tad Pirmà peewed-dselszeku buhwetaju beedriba nodomajuse buhwet dselszeku no Plahteres gar Mas-Salazi un Limbascheem uſ Rigu. Dselszeka stigas nosprauschanas darbus eesahkschot drihsâ laikâ.

No Ikschkiles mums starp zitu raksta, ka Tihnuschu-Ikschkiles dseedaschanas beedribas 15. martâ sarihkotâ konzertâ, teatra israhdê un jautajumu isskaidroschanas wakarâ (skat. „M. W." Nr. 12) atlizees nelaika Ed. Skujeneeka pakalpalizejeem par labu ap 70 rbl. Tahds un tik kreetneem baudijumeem bagats wakars tur wehl nebijis peedsihwots. Kà konzerts, tà ari teatra israhde (Ad. Allunana „Leelpils pagasta wezakee") un preekschlasijumi publikai koti patikuschi. Zeen. Brauera kdse un Kaktina kgs (iſ Rigas) ar sawu dseedaschanu publiku sajuhsminajuschi waj lihdſ asaram. N. Pahka kgs (ari iſ Rigas) peewilzigâ preekschlasijumâ pahrrunajis tagadejos gruhtos laikus un kahdejadi tee buhtu nowehrschami. Zeresim, ka ari zitas beedribas sekos Tihnuschu-Ikschkiles dseedaschanas beedribas teizamai preekschsihmei un atweeglinàs nelaika dsejneeka bahrinu gruhto likteni.

Zehsu-Walkas meerteesneschu sapulzê nesen isteesaja sekoschu interesantu prahwu. Pagahjuscha gada 22. julijâ reserwes porutschiks Neseldjews brauza no Wez-Peebalgas uſ sawu dsihwes weetu — Welku muischu. Pa preekschu brauza pats Neseldjews un eepakalis, sokus 50 — wina kutscheers. Pa to paschu zeku uſ to paschu pusi uſ welosipeda brauza ari apteekars Krause, kursch braukdams tuwojàs kutscheeram, bet kad ceraudsija, ka wina sirgs baidas, nokahpa no welosipeda un to ar rokam padsina sirgam garam. Pehz tam K. atkal ussehdàs uſ welosipeda, panahza N. un nemanidams, ka ta sirgs no wina baidas, pabrauza N. rateem garam. Bet kad nu Krause bija aisbrauzis preekschâ kahdus desmit sokus, sirgs istruhkàs un, mesdamees uſ zeka kreiso pusi, eegahsa ratus grahwi, zaur ko tee tika sabojati. Neseldjews pret Krausi meerteesnescham eesneedsa suhdsibu, kurâ prasa 245 rubkus kà saudejumu atlihdsibu. Neseldjews sawu prasijumu pee teesas paseminaja uſ 71 rbl. 40 kap., kas isgahjuschi ekipaschu suhtot uſ Peterburgu dehk islaboschanas un par paschu islaboschanu, ko meerteesnesis ari peespreeda Neseldjewam par labu. Meerteesnescha spreedumu Krause pahrsuhdseja meerteesneschu sapulzei, kura atsina, ka Neseldjewa prasijums teek peerahdits tikai par 45 rbl., kalab no Krauses Neseldjewam par labu peespreeda 45 rbl. un 15 rbl. teesas un suhdsibas weschanas isdewumus.

No Wez-Peebalgas pagahjuschâ numurâ pehz „Balt. Wehstn." sinojàm, ka tur O. skolâ sehneem pluhzotees kahdam pahrlausta mugura, tas palizis bessspehzigs gulot uſ weetas un otrâ deenâ islaidis garu. Israhdas, ka „Balt. Wehstn." korespondents sinojis nepateesibu.

No Sagnizas. Isweizigi ismantot un isleetot wisas dabas bagatibas ikkatra semkopja zenschanàs un mehrkis. Kursch semkopis schaî sazensibâ ismanigaks, tas eeguhst pahrswaru par ziteem. Sazenschas netik ween weena seme ar otru, bet ari weena un ta pascha apgabala semkopji weens ar otru. Zik daschu labu reis tur, kur ziti neredſ gluschi nekahda eenehmumu awota weens waj otris isweizigaks semkopis atrod it brangus eenahkumus. Tahdi tad nereti ziteem noder par preekschsihmi. Par tahdu reti preekschsihmigu semkopi plaschi pasihstams Sagnizas grafs Bergs, kursch sawu naudu wis nenodsihwo kur nebuht zitur, bet to isleeto sawas saimneezibas pahrlaboschanai un tahdejadi radijis bes jebkahdeem pabalsteem tà sakot preekschsihmigu saimneezibu, kur ziti war mahzitees. Par scho preekschsihmigo saimneeku Igaunu awise „Postimees" raksta starp zitu schahdi: Sagnizas grafs Bergs ari praktiskâ dsihwê peerahda, ka nereti pat tàs weelas, kuras ziti atsihst par neezigàm un newehrtigàm, pareisi isleetotas war atmest it eewehrojamu pelnu. Tà peemehram winsch peerahdijis, ka pat grosu kluhdsinu audsinaschana atmet labu pelnu, jo winsch nomisotas kahrklu kluhdsinas pahrdod par 3 kap. pudu. Tagad grafs sawas apkahrtnes semkopjeem atkal eerahdijis jaunu pelnas awotu. Bergs sawôs meschôs leek lasit tscheekurus, kuru ta meschôs leela pahrpilniba. Eesahkumâ grafs Bergs tscheekuru lasitajeem maksaja 25 kap. par puhru, bet wehlak, kad tscheekurus sahka peewest milsigâ daudsumâ — 15 lihdſ 10 kap. puhrâ. Tscheekuru lasitaji ir tad, ja teem, maksajot tikai 10—15 kap. puhrâ, nopelnot deenâ rubukus diwus. Grafs tscheekurus isschahwê, iskut sehklas un tad tàs labi ruhpigi istihri. Labakàs sehklas, kuras teek isswestas uſ ahrsemem, winsch pahrdod par 50 kap. mahrzinu. Sihlakàs sehklas grafs isleeto pats meschu sehschanai.

Kursemê, kà „Mit. Ztga" sino, dsimuschi 1896.—1897. g. 14,447 behrni (7279 puiseni un 7168 meitenes). To starpâ bijis 596 ahrlaulibas behrnu, 39 nedsihwi peedsimuschu un 292 dwihnischu un weenâ gadijumâ trinischi. Miruschas pawisam 9692 personas (5016 wihreeschi un 4676 seeweetes). Miruscho starpâ bijuschas 14 personas, kuras sasneeguschas wairak nekà 100 gadu leelu wezumu. Tà tad gada laikâ Kursemes eedsihwotaju skaits audsis par 4716 zilwekeem. Salaulati 3912 pahri.

No Jelgawas raksta muhsu korespondents: Pasihstamais Bahtza kgs un wina „sekretars" teescham usdroschinajuschees manus senakos sinojumus par Rigas „Saules" peedausigo rihkoschanos Jelgawâ nosaukt „Mahjas Weesa" 12. numurâ par nepateeseem. Nu, domaju, nebuhschu wis pirmais publizists, kam teek no „Saules" puses schahds gods parahdits, un tà ka min. beedribas darbiba jau plaschi jo plaschi Latwijâ pasihstama, neturu wairs par wajadsigu, tuwat eelaistees uſ Bahtz'a kga un wina „sekretara" garajàm pentereschanam, bet, turedamees pee sakteem, paskaidroschu tikai sekoscho: 1) ir pateesiba, ka „Saules" Jelgawâ sarihkotee dejas wakari notikuschi koti aukstâs telpâs. Zik weseliga dejoschana war buht sahlê, kura naw janwara mehnesi apkurinata un kurâ neatrodas ne preekschlogu, par to nespreedischu aiſ peeklahjibas, schahdu darbu atstahdams „sahtibneekeem" B. kgm un wina „sekretaram"; 2) ir pateesiba, ka „Saule", Jelgawâ „sahtibu" weizinadama, atkahrtoti sarihkojuse diwus dejas wakarus no weetas, sestdeenâs un swehtdeenâs, un ja B. kgs „Saulê" un wina „sekretars" to buhtu peemirsuschi, tad teem deretu sawu atminas spehju „usprischinat" Jelgawas polizijas waldê, kur isnemta atkauja mineteem sarihkojumeem; 3) ir pateesiba, ka „Saules" sahtibneeku balles Jelgawâ dserts alus, ja, wehl wairak: schis godatàs eestahdes Jelgawas agents, jeb kà B. kgs saka, „pilnwarneeks", staigaja sche — kà to simteem leezineeku spehj peerahdit — pa atklahteem weikaleem apkahrt, weesus swejodams „Saules" ballem, pee tam apsolidams kreetnu alus dserschanu isrihkojumu wakarôs. Un ja nu B. kgs jautà, kadehk es nepeeminot „tàs nepatikschanas", kas Jelgawâ gadijuschàs „Saules" preekschneeku kungeem, tad man ja-atbild B. kgam, ka lihdſ schim zeetu kluſu wina pascha labâ. Bet tà ka B. kgs ar sawu jautajumu manim tahkaku kluſu zeeschanu dara ne-eespehjamu, sazischu taisni, ka par min. „nepatikschanu" eeskatiju neween behdigo faktu, pehz kura „Saules" ballem tagad Jelgawâ gadijuschees schkehrsti, bet ari sehru gadijumu, ka beedribas schejeenes godatam agentam jeb „pilnwarneekam" pret sawu gribu jaussahk trihs mehneschus welkoschàs gara „sehdeschana", — un ir tatschu pasihstama leeta, ka nahkas gruhti, aiſ restem ar sekmem balles sarihkot. Luhk, to eeskatiju par nepatikschanu, ka jau weenam janotura „sehde". Vivat sequens!

— . . —.

No Jelgawas sino, ka tur gimnasijâ esot tik kahdi 200 skoleni, kamehr realskolâ kahdi 500. Pehdejâ esot wisas telpas pahrpildītas, bet gimnasijâ daudſ istabu pawisam tukschu. Ari tautibu sinâ eedsihwotaju skaits Jelgawâ mainijees: 1881. gadâ tur bijuschi $9\frac{1}{2}$ tuhkstoscha Wahzeeschu un tagad tik knapi 7 tuhkstoschi, tà tad par $2\frac{1}{2}$ tuhkstoscheem masak.

Wentspils-Tukuma dselszela buhwe esot naigi ween uſ preekschu. Nesen nonahkuschi Kandawâ kahdi 200 strahdneeku, pa dakai ar saweem pascha sirgeem, ar ko warot nopelnit ap 2 rbl. deenâ. Apkahrtejeem saimneekeem bijuse pelna ar akmenu peeweschanu tiltu buhwem. Lai gan zeli bijuschi slikti, tad tomehr isdewees kontraktus laikâ ispildit.

No Kursemes-Leischu robescham. Kà „Lib. Ztga" sino, tad Taurogâ polizija atraduse weselu bandu wiltotas naudas taisitaju, kura spehjuse islaist tuwakâ un tahlakâ apkaimê laudis lihdſ 9000 wiltotu sudraba rubku gabalu. Rubka gabali pastahwejuschi no stikla un bijuschi ar plahnu alwas kahrtinu pohrwilkti. Biehschu „priwat-naudaskaltuwê" wehl atrasti kahdi 18,000 rubku gabali. Tas peerahda, ka tur bijuse wesela fabrika.

Par Aisputes pilsehtas ahrstu, kà „Kursemes Gubernas Awise" sino, eezelts Juliis fon Hallers.

„Balss" domu un usskatu mainu graisa peenahzigâ kahrtâ „Latweeschu Awises". Tà peemehram schogad schis laikraksts gan saduhschojàs pret „Düna-Ztgas" pahrmetumeem, ka Kursemneeki welti swehtijot 30. augustâ bribwlaischanas swehtkus, bet wehl nezik sen atpakal, 1894. g. rudenî ta rakstijuse: „tatschu ar laiku, kad Latweeschi wairak buhs bribwibâ eedsihwojuschees, tad dsimtbuhschanas laiku atmina aisweenu wairak nobahlès, un tad ari peeminas swehtku swineschana, dsimtbuhschanas atzelschanas dehk, pamasam issudis." Kad eegaumê, ka schi pate „Balss" 1896. g. nekaunejàs „Mahjas Weesi" nolamat par „Diwkosu Jahni", kas „grosotees uſ wisàm pusem", tad eewehrojot augschejo leetu, nudeen japrasa: kam gan schis lamas wahrds labaki peekriht — „Mahjas Weesim" waj „Balsij"? — ?

No Talseem. Muhsu Sadraudsigâ beedriba beidsamajâ laikâ pateesi sahk rosigi nodarbotees, gan sarihkodama teatra israhdes, gan preekschlasijumu un jautajumu isskaidroschanas wakarus. Tà ka minetee israhkojumi top koti ruhpigi sarihkoti un nopeetni waditi, tad tee ari teescham atnes daudſ swehtibas weetejai publikai, kura pehdejâ laikâ ari nem deesgan dsihwu dalibu pee beedribas darbibas. Par wisu scho, pa leelakai daksai, mehs waram pateiktees tam apstahklim, ka pagahjuschâ gadâ beedribas preekschneezibâ eewehleja ari tahdus kungus, kureem pateesi ruhp beedribas dsihwe. Ar preeku waram sinot, ka otrôs Leeldeenas swehtkôs atkal parahdisees uſ beedribas skatuwes pirmo reisi Latweeschu walodâ 3 zehleenu drama „Nina", kura preeksch Latweeschu skatuwes pahrstrahdata no Fr. Meerkalna kunga. Es—.

c) No zitàm Kreewijas pusem.

No Peterburgas. Skolotaju institutam peeschkirta teesiba schi instituta treschàs klases audsekneem isdot tautas pirmmahzibas skolu skolotaju leezibas.

Tautas apgaismoschanas ministrijai, kà Kreewu awises sino, sahkot ar scho gadu atweblets 13,500 rublu leels kredits gadâ premiju peeschkirschanai labakàm mahzibu grahmatam, kà ari populari-sinatniskàm grahmatam. Pee tam lihdſ 8000 rbl. gadâ isdodami mahzibu grahmatu un mahzibu peederumu eegahdaschanai ruhpneezibas skolâs un premiju peeschkirschanai par teem.

No reserwisteem (biletneekeem) eesaukschot Wilnas kara apgabalâ 10. septembrî uſ mahzibu tos, kuri deenejuschi 1888. un 1893. gadâ kahjneeku un zeetokschna leelgabalneeku pulkôs. (Rusk. Inw.)

Maskawâ Wisaugstaki apstiprinats brahku Bachruschinu brihwdsihwoklu nama ustaws. Minetâ eestahde atrodas Maskawâ 1. eezirknî, Pjatnizkas dakâ, pee Purwja laukuma un Fadejewskas schkehrsu eelas uſ nekustama ihpaschuma, kuru schim noluhkam kahds dahwinajis Maskawas pilsehtas waldei par ihpaschumu. Brihwdsihwoklus nodomats dot wisu kahrtu nabadsigàm atraitnem, kuràm ir behrni un kuras peeder pee kristigas ticibas un ir Kreewijas pawalstneezes; preekschroziba tàm, kuras nodsihwojuschas Maskawâ wismasak diwus gadus. Lihdsekkus preeksch elementarskolas, rokdarbu mahzibas klases, behrnu slimnizas un zitu wajadsibu eerihkoschanas dabûs: a) isnomajot apakschstahwa dsihwoklus, noguldītawas un spihkerus, b) no labprahtigeem dahwinajumeem un c) palihdsibu no Maskawas pilsehtas waldes tani gadijumâ, ja nama eenehmumi nesegtu wina isdewumus. (W. W.)

No Poltawas. Teesu palatâ patlaban isteesaja prahwu pret Poltawas garigàs konsistorijas eeredni, kolegiju asesoru Stepanu Skitski un kanzelejas apkalpotaju Peteri Skitski, kuri bija apsuhdseti, ka aiſ atreedibas nogalinajuschi sawu preekschneeku, konsistorijas sekretaru Alekseju Komarowu. Teesas sahle bija lauschu pilna kà peebahsta. Eeeet teesas sahlê wareja tikai tee, kam bija ee-ejas kahrtis. Isklauschinaja kahdus 80 leezineekus, starp teem Poltawas biskapu Ilarionu, wisu konsistoriju, daudſ garidsneeku un muhku. Leetas sastahws schahds: 1897. gadâ 14. julijâ ta ap pusdeenas laiku, Komarows zekâ uſ sawu 3 werstis no Poltawas atstato wasaras mahju tapa nogalinats. Lihki nahkoschâ deenâ atrada kruhmôs, zeka malâ, Ternowizas sahdschas tuwumâ. Lihkim blakus atradàs diwas desas, diwas maises, isdserta schnaba butele, papira maks un kahda weza zepure. Weenâ Komarowa kabatâ bija peelahdets rewolwers. Nokautâ leetas nebija aiskahrtas, bet wina pulkstena gan truhka. Aisdomas krita uſ Stepanu Skitski, kursch ar Komarowu dsihwoja naidâ. Komarows eenihdeja Skitski, kà senakàs kahrtibas konsistorialeeredni. Abu Skitsku isureschanàs Komarowa nogalinaschanas deenâ, peerahdijums, ka wini tani deenâ pirkuschi desas, maisi un papira maku, winu saskrambatàs rokas, kahda pirksta peetuhkums, kà ari tas, ka wini newareja usrahdit, kur pa slepkawibas laiku bijuschi — abi Skitski bija pahrnahkuschi tikai pulksten 2 naktî — pahrleezinaja prokuraturu, ka Komarowa nogalinaschanu isdarijuschi abi Skitski un ka wini to noschnauguschi ar kahdu walgu, kursch peedereja pee walgu krahjuma, kas stahweja wezakà Skitska, kà rentmeistra, glabaschanâ un atradàs kases telpâs. Brahli Skitski ir weens 34 un otrs 31 gadus wezi.

No Karkowas. Stepanowkas sahdschâ, Putilowas aprinkî, kà telegramas sino, notizis schauschaligs atgadijums. Semneeks Fedots Naumenko, ar zirwi nogalinajis sawu seewu, sawus trihs behrnus, 10, 6 un 2 gadus wezus, un sawu kaiminu Naidenko un gruhti eewainojis sawu seewas mahsu Bondarewskoju. Noseeguma tuwakee apstahkli leek domat, ka noseedsneeks ahrprahtigs. Swehtbildes preekschâ nezilweks aisdedsinajis trihs swezes un tad pawehlejis saweem dehleem isgehrbtees, pehz tam ari pats isgehrbees un tad nogalinajis Deewu luhdsoschus behrnus un meerigi gulošchu meitinu lihdſ ar sawu peesteiguschos seewu. Palihgâ atsteiguschos seewas mahsu un kaiminu winsch gruhti eewainojis. Pehdejais ari nomira.

No Orlas. Nesen Orlâ notika schahds sawads atgadijums. Kahds kungs suhrmanam 10 kap. weetâ eedewa pusimperialu. Schis notikums atgadijàs peewakarê: suhrmanis, neapskatidams naudu, eedomajàs, ka kungs winam eedewis misina $\frac{1}{2}$ kap. gabalu. „Pagaideet, kungs, juhs mani peekrahpat! Gorodowoj!" suhrmanis kleedſ un dsenas

pakal kungam. Laudis saskrehja, kungu atweda atpakal un tad israhdijàs tiklab brauzeja, kà ari suhrmana maldischanàs. Pirmejais, saprotams, 7 rbl. 50 kap. weetâ eedewa 10 kap., bet suhrmanis, pabersedams muguru un gruhti nopuhsdamees aisbrauza, sapulzejuschamees laudim leelisku smejotees.

No Rigas.

Us atturibas beedribu „Sauli" un winas rihkoschanos muhsu zeen. lasitaji tapuschi jau sen usmanigi, gan no sinojumeem is Jelgawas, gan ari no pehdejâ „Mahjas Weesa" numurâ eeweetotà „Saules" beedribas pretraksta. Lai nu neweens nedomatu, ka „Mahjas Weesi" ween apkarota „Saules" rihkoschanàs — kura („Saule") dibinata tik teizama mehrka dehl, tad turam par wajadsigu pasneegt ari muhsu zeen. lasitajeem scho, to is zitu laikraksiu sinojumeem par augschâ minetàs beedribas darbibu.

Tà peemehram „Baltijas Wehstnesi" atronam sekoschu „eesuhtijumu": Swehtdeen, 8. martâ, isrihkoja sahtibas beedriba „Saule" „Jonatana" beedribâ jautajumu isskaidroschanas wakaru. Gribedams ar schis tik beeschi daudsinatàs beedribas jautajumu wakareem eepasihtees, ari es nogahju. Ee-eeschana us scho wakaru bija deesgan apgruhtinata, jo wajadseja wispirms brist zaur deesgan dsiku uhdens pelki, kas atradàs starp abeem wahrtu stabeem, un tad jakahpj pa trepju pakahpeeneem, kas bija ar ledu gluschi apaki apsaluschi. Bet tà ka wehl bija gaischs, tad tomehr tiku laimigi augschâ. Kad drehbes biju garderobê nodewis un sahlê eegahjis, tad redseju, ka leelakà daka klausitaju sehdeja wirsdrehbês, ko wini, kà wehlak israhdijàs, nedarija wis ais taupibas, bet tadehl ka bija labak pasihstami ar weetejeem apstahkleem, jo sahle bija tik auksta, ka tajâ bes wirsdrehbem nebija eespehjams usturetees. Pirms jautajumu wakara sahkschanas bija dsirdama sahles stuhra istabâ, pa labo roku no skatuwes (no publikas rehkinot), dikta smeeschanàs un pudeku un glabschu skanas, kas lika noskahrst, ka sche jautra sabeeedriba pawada omuligi laiku. Ne daudz masaks trokšnis bija dsirdams sahles otrâ pusê — biljarda istabâ. Es apmeerinajos ar to, ka laikam pa isskaidroschanas laiku schis trokšnis mitesees. Bet tà domadams, biju wihlees, jo jautràs sabeedribas kungi to nemaz ne-eewehroja, ka sahlê bija jautajumu wakars, bet dsihwoja itin omuligi tahlak, brihscham pat wehl parahdijàs durwju starpâ kahds kungs ar leelu alus kausu rokâ. Pehdigi sahka jautree weest zits pehz zita isklihst gan ar suneem, gan bes. Un lai publika waretu winus labaki eewehrot, tad nehma sawu zeku us bufetes istabu klausitajeem gar degunu, garam gar kaedri, us kura paschu laiku isskaidrotajs wisâ nopeetnibâ isskaidroja par daschnedaschadam kauziam sekam, kuras zelas no schuhpibas. Kad nu jautrà sabeedriba bija isklihdusi, tad ekonoma apkalpotajs, kas ari bija pahrleezinats, ka pa eemihtu teku arweenu ir weeglaki staigat, nekà pa nemihtu (un pee tam schoreis schis bija ari tas ihsakais zelsch), iswehlejàs ari sawu zeku gar publikas preekschu, nesdams pudeles gan ar kurwjeem, gan rokâs. Nu bija zelsch eerahdits dascham labam nepazeetigam klausitajam, tà ka us wakara beigam sahka daudsi scho paschu zeku staigat. Netruhka ari tahdu, kas sawu klahtbuhschanu lika publikai manit ar pahrleezigi diktu schahwaschanos, kas pat wisattahlakâ sahles kaktinâ bija sadsirdama. Un wisi schee staigataji, wakara trauzetaji rahdijàs buht tahdi, kureem gan wajadseja sinat, kà beedribâs jauswedas.

Par paschu jautajumu wakaru negribu schoreis daudz neko teikt. Warbuht zitreis. Gribetu tikai peeminet, ka tee pahris isskaidrotaji, kas pee jautajumu isskaidroschanas peedalijàs, nenehma scho leetu ar peenahzigo nopeetnibu. — Kad jautajumu wakars beidsàs, bija jau pulkstens ap $^1/_2$9, tà tad ahrâ pilnigi tumschs. Tahda pat tumsiba waldija garderobes gehrbjamâ istabâ, beedribas preekschnamâ un ahrâ us trepem, pa kuràm klausitaji schoreis wisi waj tschetrrahpus kahpa semê, jo eewehrojot, kà jau augschâ minets, apakos trepju pakahpeenus, neweens zitadi ne-eedroschinajàs semê kahpt. Kas pee wisàm schim nekahrtibam wainigs, waj jautajumu wakara isrihkotaji, waj Jonatana beedribas preekschneeziba, naw scho rindinu rakstitajam sinams. Buhtu eewehlams, ka scheit minetàs nekahrtibas tiktu turpmak noweehrstas. Kahds jautajumu wakara apmekletajs.

„Rischsk. Westn." raksta atkal sekoscho: Rigas atturibas beedribas, kà leekas, wajà kahds sawads liktens. Schis beedribas, kuràm tik simpatisks mehrkis, welk knapi sawu dsihwibu (влачатъ жалкое существованіе) un nedara gandrihs nekahdu eespaidu us schuhpibas masinaschanos. Atturibas beedribu darbiba aprobeschojas gandrihs weenigi tikai ar deju un jautajumu isskaidrojumu sarihkoschanu, pee kam pehdejee mehdz buht loti bessehdsigi. Wiswairak panihkuse (захудалое) atturibas beedriba — „Saule". Schis beedribas walde ari isrihko jautajumu isskaidroschanas wakarus un pee tam wehl diwàs weetàs. Lai schos wakarus padaritu par wairak „interesanteem", tad winôs eeluhdz nemt dalibu ari daschus jaunus zilwekus, kuru starpâ daschi, kà rahdas, wehl naw sasneeguschi pat pilngadibu. Schee jaunee kundsini nu runà un spreesch wiswisadi par leetam, no kuràm teem, kà rahdas, i paschcem tumschi jehdseeni. Scho rindinu rakstitajam gadijàs buht diwôs no „Saules" sarihkotôs jautajumu isskaidroschanas wakarôs Zehsu eelâ. Pirmâ no scheem wakareem runataju kungi, starp zitu paskaidroja publikai, ka kristigà tiziba maz weizinajuse wehrdsibas atzelschanu. Runajot par sapneem pats beedribas preekschneeks sahka apgalwot, ka winsch is Jahna parahdischanas grahmatas jau tagad issinajis daudz wehsturigu notikumu is nahkotnes. . .

Aisrahdam muhsu zeen. lasitajeem, sewischki muhsu ilhdsstrahdneekeem, kuri no sinamas puses arween dabun ko dsirdet par to, ka tee strahdà pee mums, — wiseem scheem aisrahdam us schi numura „Literariskajâ peelikumâ" eeweetoto Solà brango apzerejumu par schahdu usbruzeju un kengataju ihsto nosihmi un winu wehrtibu.

Rigas-Bauskas dselszela buhwe atkal, kà rahdas, isnihks, jo I. peewed-dselszetu buhweschanas beedribai, kà „Rigas Birschas Lapa" pehz ofizielàm sinam wehsti, ministru komitejas un walstspadomes saimneezibas departamenta saweenotâ sehdê gan dota atkauja buhwet no Swenzianu stazijas us Poneweschas staziju schaursleeschu dselszeku, ar saru liniju us Wilkomiru, bet tikai ar to nosazijumu, ka beedriba newar zeret us to, steept sawu dselszeku lihdz Wilknai, Kaunai un Rigai. — Schis nolehmums Wisaugstaki apstiprinats, tà tad Rigas-Bauskas dselszeka buhwe atlikta.

Rigas polizijmeistars padpalkawneeks Lodischenskis aisbrauzis 15. martâ us 4 nedelam atwalinajumâ.

Rigas Latweeschu teatri treschdeen, 25. martâ buhs Aleksandra Freimana desmit gadu skatuwes darbibas benefize, kurai israudsita Hermana Sudermana tscheterzehleenu komedija „Taurinu kauja". Swehtdeen, 29. martâ israhdis: „Spihtneezes prezibas". Joku luga peezôs zehleenôs no Wiljama Schekspira.

Rigas pilsehtas teatri Ridsineekeem tagad gadijeens eepasihtees ar kahdu no scho laiku eewehrojamakeem operu dseedatajeem, ar — G. Antesu is Dresdenes. Antess neween teizams dseedatajs, bet ari eewehrojams lomu tehlotajs. Winsch ir tà sakot pilnigs mahkslineeks, pee kura wiss saplubst saskanâ. Wina tehlotàs personas ir kà no marmora iszirstas. Wina lomu tehloschanâ wiss dabisks, dibinats, psikologiski atrisinats. Georga Antesa tehlotee „Siegfrieds" un „Lohengrins" dsihwibas pilnas personas, kuras dsili eespeeschas atminâ. — Israhdis: treschdeen, 25. martâ: „Hofgunst"; zeturtdeen, 26. martâ: „Carmen" (weesosees Georgs Antess).

Rigas kapteinu un stuhrmanu eksaminazijas komitejà scha gada 17., 18., 19. un 20. martâ nolika eksamenus no Rigas birschas komitejas juhrskolas mahzekleem pawisam 20, no kureem 7 eeguwa tahlbrauzeja kapteina gradu, 11 tahlbrauzeja stuhrmana gradu un 2 peekrastes stuhrmana gradu. — No Mangalu juhrskolas audsekneem eksamenus noleekot eeguwa: tahlbrauzeja kapteina gradu: Jahnis Ferdinands Freimanis (Sarkandaugawâ), Jahnis Bertulsons (no Annas muischas, Rigas apr.), Jahnis Preede (no Kalnzeema), Martinsch Petersons (no Leepupes), Augusts Swaigsne (no Krimuldas), Mikelis Schagats un Mikelis Krasts (no Mangaleem); tahlbrauzeja stuhrmana gradu: Aleksandrs Kochs (Rigâ), Peters Bernhards (Mihlgrahwi), Karlis Blaubergs (no Ehweles), Eduards Petersons (no Mahrsnenes), Aleksandrs Muskars (Mihlgrahwi), Peters Ernsts Sahlits (no Skultes), Juris Inus (no Mangaleem), Jahnis Wolffsons (no Lehdurzas), Pauls Kirschfeldts (no Mangaleem), Augusts Purinsch (no Krimuldas), Kaspars Poga (no Kalnzeema) un Augusts Julijs Johansons (no Kerseles, Jurjewas apr.); krastbrauzeja stuhrmana diplomu: Jahnis Kruhminsch (no Burtneeku pilsmuischas), Karlis Pimberis (no Renges), Antons Duhrens (no Lahdes).

Ar ekipascham bes federem atlauts braukt weenigi sohôs. No Widsemes gubernatora kunga isdotôs un „Widz. Gub. Aw." Nr. 7 sch. g. issludinatos weetejos noteikumos, atteezoschos us suhrmanu braukschanu Rigâ, atrodas schahds nolehmums (§ 24): Wesuma suhrmaneem tiklab ar waj bes wesuma pa brugetàm eelam, ja winu rati ir bes federem, jabrauz sohôs; wesuma suhrmaneem, kuru rati ir us federem, atlauts braukt tezinus.

Aplaupischanas. Parka eelâ Nr. 8 dsihwojoschais Wahzijas pawalstneeks Friedrichs Heiss sinoja polizijai, ka 15. martâ, plkst. 1 naktî, kad winsch gahjis pa Wehrmana parka gatwu no Elisabetes eelas, winam usbrukuschi diwi nepasihstami zilweki, no kureem weens winu sakampis pee rihkles un draudejis ar nasi, bet otris nolaupijis sudraba pulksteni un naudas maku ar 8 rbl.

— Dahrtas eelâ Nr. 31 dsihwojoschais semneeks Wille Traube sinoja polizijai, ka 16. martâ, plkst. 7 wak., Grahwju eelas galâ winam usbruzis nepasihstams zilweks, tam wairak reisas eesitis un is kabatas iskampis sudraba pulksteni un pehz tam aismuzis.

Nelaimes atgadijumi. 16. marta rihtâ Mihlgrahwja eelâ Nr. 9 atrada twanâ apdulinatus wisus dsihwokla Nr. 32 eedsihwotajus: Nowgorodas semneeku Johanu Burmeisteru, wina seewu Emiliju, tschetrus $1^1/_2$—17 gadus wezus behrnus un trijus ta pascha dsihwokla eedsihwotajus. No teem diwi, pats Johans Burmeisters un wina 7 gadus wezais dehls bija jau islaiduschi dsihwibu, ziti diwi atrodas bihstamâ stahwokli un pahrejee sahk atwesekotees.

— 16. martâ kahds nepasihstams wesuma suhrmanis Masâ Kalnu eelâ ar sawu wesumu nogahsa gar semi strahdneezi Praskowju Alinzewu un pahrbrauza tai pahri. Alinzewu noweda pilsehtas slimnizâ, kur winas galwâ atrada 4 nahwigas bruhzes. Suhrmanis eespehja aismukt.

— 19. martâ Leelâ Maskawas eelâ, pee nama Nr. 9, strgdselszeka rati gar semi nogahsa 65 gadus wezo saldata seewu Elisabeti Albert, kura tika eewainota un talab to wajadseja nowest slimnizâ.

— 20. martâ us Rigas elewatora stazijas, kad peekrauti wagoni brauza pa eeslihpumu, 31 gadus wezais strahdneeks Iwans Tamms peegahja pee platformas un tika nahwigi saspeests no ripojoscheem wagoneem.

Zilweka kaulu useeschana. 16. martâ pee kahda pagraba muhreschanas Sihmana eelâ Nr. 4 atrada kahda zilweka galwas kausu un kaulus $1^1/_2$ pehdas dsikumâ. Pehz isskata skelets semê ir gulejis wairak gadus. Ismekleschana eesahkta.

Krahpschana. 18. martâ us Aleksandra bulwara diwi nepasihstami zilweki peegahja klaht tur ejoscham Walmeeras aprinka semneekam Karlim Lustam, peesolija winam apgahdat weetu kahdâ restorazijâ, eeweda to kahda nama preekschnamâ un ismahnija 6 rbl. naudas, solidamees tos ismainit. Pehz tam tee aismuka. Weenu krahpneeku avzeetinaja un nosuhtija eezirkna polizijas waldei.

Peepeschi miris. 19. martâ peepeschi nomira Leelâ Maskawas eelâ Nr. 140 esoschâ mahjweetâ 50 gadus wezais Rigas aprinka semneeks Andrejs Brose. (R. P. P. A.)

Grahmatu galds.

Redakzijai peesuhtitas schahdas jaunas grahmatas:

1) Hermana Sudermana Laime kaktâ. Skatu luga trijôs zehleenôs. Latwisku no D. Seltina. Rigâ, 1898. g. D. Seltina apgahdibâ.

2) Eeswehtischanas deenai par peeminu. Swehtku dahwana eeswehtijameem jaunekleem un jaunekliem, par pawadoni winu nahkoschâ muhschâ. Sarakstijis L. Rujeneetis. Rigâ, 1898. g. Kalnina un Deutschmana apgahdibâ.

3) Debeschkigàs Kanaänas dseesmas. Sazerejis Graudinu Pehteris. Krihsburgâ, 1898. Grahmatu pahrdeweja J. Behrsina apgahdibâ.

Teesleetu nodaļa.

Teesleetu jautajumi un atbildes.

Jautajums: Waj atraitnem — semneeku mahju ihpaschneezem waj rentneezem, ir bes tahdeem nodokleem, kas us semneeku mahjam gul, ari wehl tà sauktà galwas nauda jamaksà? Us Widsemi. P. Web. — Wilk.

Atbilde: Preeksch Juhsu jautajuma isschkirschanas kriht swarâ 1866. g. likuma 11. paragrafa punkts e, kurâ sazits: (Weetneeku pulkam peekriht) noteikt nodokkus sabeedribas wispahrejeem isdewumeem un noteikt, kahdâ kahrtibâ wini nemami, sem ta nosazijuma, ka, ja nodokli teek isdaliti pehz dwehseku skaitta, schai skaitâ jausnem wisas pee sabeedribas peederigas wihreeschu kahrtas personas wisada wezuma.

Zik no Juhsu jautajuma noskahrschams, kurâ Juhs runajat par „galwas naudu", tad Juhsu pagastâ, kà tas Widsemê pa leelakai daksai noteek, sabeedribas nodokkus isdala pehz dwehseku skaitta. Ja isdalischana noteek pehz dwehseku skaitta, tad, kà is augschâ zitetà likuma paragrafa redsat, schai skaitâ jausnem tikai wihreeschu kahrtas personas.

Juhs te warbuht domaseet pee Widz. semn. lik. 398. p., kurâ runa par to, ka nodokli, kurus maksà pagasts, jamaksà ari par 60 gadeem wezakeem taudim, ja wini peeder pee rentneeku waj ihpaschneeku skaitta.

Scha likuma noteikumeem naw pee jautajuma isschkirschanas nekahdas nosihmes, jo wini sihmejas us tagad atzelto krona galwas naudu, kà tas is wahrdeem „nodokli, kurus pagasts maksà," skaidri noredsams.

Te nu Jums schkitis, ka likumu schahdejadi tulkojot, no sabeedribas nodokleem atswabinotees paschi maksaschanas spehjigakee laudis, kas Jums nekahdi neisliksees pareiss. Mums ari schkeet, ka tahda kahrtiba nebuhtu pareisa, bet likums jau Jums dod pilnigu eespehju scho nepareisibu nowehrst. Neisdalat pagasta nodokkus pehz dwehselem, bet pehz pagasta lozekku eenahkumu leeluma, kà tas daudsôs Kursemes pagastôs jau sen parasts, un Jums buhs eespehja diwu un triju mahju ihpaschneekam weenâ pagastâ, bagatai mahjas ihpaschneezei atraitnei u. t. t. uslikt peemehrigus nodokkus pagasta sabeedribas labâ. —sb—.

Abonentam N. S. Us Juhsu jautajumu atbild „Widsemes Gubernas Awise", kurâ gubernas walde issludina, ka pagastu wezakeem kameral-walde peesuhtischot drihsumâ sewischku instrukziju, pehz kuras wineem jausrauga ispildischana (правилъ установленныхъ для производства торговли и промысловъ) netik ween pagasta, bet ari muischu semes robeschâs (1893. g. isd. lik. krabj. V. sehjums. Teescho nodoklu 319. panta 3. peesihme). — Zeram scho instrukziju pasneegt nahkoschâ numurâ.

Kuguneeziba.

Sinas par Latweeschu kugeem. Sidonia, kapt. Seglinsch, 19. febr. atstahjis Belisi, Hondurasâ, us Pooli dodamees. Austra, kapt. Friedenwalds, 11. martâ isgahjis no Leepajas us Kjoege. Sibens, kapt. Wahks, no Belfastas iseedams, 9. martâ sasneedsis Llanely. No Leepajas isgahjuschi 12. martâ Koidula, kapt. Leisbergs, un Thalia, kapt. Rosenfelds, us Alloa. Emma, kapt. Augusts, Foweja eenem lahdinu us Stoktonu. Jonathan, kapt. Abolinsch, 6. febr. no Greenokas iseedams, 12. martâ nonahzis Barbadosâ, W.-Indijâ. Marie, kapt. Salminsch, eeksch Haïti, W.-Indijâ, eenem lahdinu us Franziju (Havri?). Baltzer, kapt. Grehwe, no Londonas us Newportu braukdams, 11. martâ gahjis Barry Islandei garam. Ainaschu juhrmalâ 9. martâ eelaisti uhdeni diwi jaunbuhweti kugi, no kureem weens peeder brahleem Mikelim un Dschonam Mikelsoneem un otrs Weidem. Ingeborg, kapt. Snikers, no Marocco braukdams, 11. martâ nonahzis Aberdeenâ. Christian, kpt. Jansons, isgahjis no Wentspils us Kopenhageni. Julia Maria, kpt. Weinbergs, Stettinê eenem lahdinu us Kingslynu. Juno, kpt. M. Kraukle, no Fredrikstades 24. febr. iseedams, 10. martâ sasneedsis Hulli. Emma, kpt. Augusts, 14. martâ atstahjis Fowey, us Stocktonu. No Bjaergetes wehsta no 12. marta, ka Ainaschneeku kuga Minor wraks pahrdots wairaksolischanâ par 205 kronereem; ari glabbtais kuga inwentars pahrdots; pehdejâ aukâ kuga wraks stipri saplosits un gabali no ta nodsihti malâ Bragenes austruma pusê. Elvira, kpt. Liesbergs, 14 martâ isgahjis no Leepajas ar kweeschu lahdinu us Horsensu un Ruhkis, kpt. Kalninsch, ar sirmu un meeschu lahdinu us Flensburgu. Hans, kpt. Tenisons, 14. martâ isgahjis no Newburgh us Sunderlandi. Equator, kpt. Sakne, 20. febr. atstahjis Paru, Brasilijâ, us Jamaiku dodamees. Upesgrihwe, kpt. Leepa, 17. martâ atstahjis Leepaju us Grangemouthu eedams. Jahnis, kpt. Apse, 17. martâ pasts no Danzigas us Lossimouthu. Leepajneeks Berthold, no Leepajas us Angliju eedams, zeksâ dabujis sudzk un eegahjis Kielê. Concordia, kpt. Jendse, 16. martâ isgahjis no Leepajas us Grangemouthu. (B. W.)

Pee Rigas lihdz 21. martam peenahzis 101 kugis un isgahjis 101 kugis.

No ahrsemem.

Kreewijas panahkumi Kinâ.

No 15. marta sahkot pliwinas Port-Arturâ un Talienwanâ Kreewu karogs! Lai gan Kreewu ehrglim blakam pecpaturets wehl ari Kineeschu puhkis, us weena un ta pascha karoga kahta, tad tomehr naw ja-aismirst Kreewu keisara Nikolaja I. wahrdi, ka tur, kur Kreewu karogs reis uswilkts, tur tam ari buhs palikt! Lai paklausamees paschu waldibas pasinojumu, kas leetà:

„15. martâ Kreewijas un Kinas wihnwarneeki parakstija sewischku lihgumu, pehz kura Keisariskai (Kreewu) waldibai isnomatas us 25 gadeem Port-Arturas un Talienwanas ostas ar apkahrtejeem semes gabaleem un datu no juhras. Nomas laiku war wehlak sawstarpigi wee-

nojotees pagarinat. Bes tam Kreewijai atwehlets buhwet dselszeku, kas lai schis ostas saweenotu ar leelo Sibirijas dselszeka liniju. Schis lihgums zehlees teeschâ un it dabigâ kahrtâ is sawstarpejàs draudsigàs satikshmes, kura nodibinajusès starp abàm leelajàm un plaschajàm walstim, kuras zenschas usturet meeru wisôs winu plaschôs robeschu apgabalôs, kas nahk winu abu pawalstneekeem par labu. 15. marta lihgumâ noteiktà draudsigàs walsts ostu un semes gabalu eenemschana no muhsu juhras un semes kara spehka, peerahda wairak nekà kas zits, zik pareisi Kinas keisara waldiba apswehra noslehgtà lihguma nosihmi. Schis lihgums neaisskar Kinas wirswaldibas teesibas, peepilda Kreewijas kà leelas kaiminu leelwalsts nepeezeeschamàs dsihwes prasibas juhrneezibas sinâ un nemas neaisskar kahdas ahrsemes leelwalsts teesibas; schis lihgums pat wisàm pasaules tautam dod eespehju eesahkt tirdsneezisku satikshmi ar scho lihds schim no pasaules pilnigi atschkirtu semes stuhriti pee Dseltenàs juhras. Talienwanas ostas atwehrschana wisu ahrsemes tautu tirdsneezibas slotem radis Klusâ juhrâ jaunu plaschu widuzi scho tautu tirdsneezibas un ruhpneezibas pasahkumeem, nemot palihgâ leelo Sibirijas dselszeku, kursch tagad, zaur scho draudsigo lihgumu starp Kreewiju un Kinu saweenos diwu wezo pasaules daku malas. Tadehl Pekingâ noslehgtam lihgumam leela wehsturiga nosihme un winu wajaga ar preeku apsweikt katram, kas tura dahrgâ zeenâ meeru un meerigas tautu sawstarpejas satikshmes panahkumus."

Us Port-Arturu dodas zaur Mandschuriju 15,000 saldatu. Klusàs juhras kara flote, kura lihds schim sastahweja is 12 daschada leeluma kugeem, pawairota pehz „Морской Сборникъ" (juhras ministrijas ofizielà organa) ar brunu kugeem „Nawarin" un „Sisoj Wetikij", kà ari ar 2 pirmàs klases kreisereem „Rosija" un „Wladimir Monomach". Scheem 4 kara kugeem kopâ esot 2500 saldatu un 191 leelgabals. — Peterburgâ un Kronschtatê steidsot leelâ steigschanâ pabeigt diwu leelo brunu kugu „Oslablja" un „Peresswet" buhwi, ka tos waretu pawasari eelaist uhdenî. Diwu gadu laikâ tee buhschot pilnigi gatawi un doschotees us tahlajeem austrumeem. — Tik pat knaschi turpinot triju jauno leelo brunu kreiseru „Dianas", „Pallas" un „Auroras" buhwi, kuri tikschot nahkoschâ gadâ gatawi. Rudenî laidischot uhdenî milsu kreiseri „Gromowoi". Wisu seschu kugu weetâ sahkschot atkal tuhlin jaunus. — Kas atteezas us kugu buhwes isdewumeem, tad tee tagad sneedsotees lihds 9 milj. rbl. par labu brunu kugi un 1 milj. rbl. par torpedo kehraju, kamehr wehl scha gadu simtena sahkumâ kara kugis ar 120 leelgabaleem maksajis tik 900,000 rbl. un fregate 400,000 rbl. Tà tad Wisaugstaki atwehletee 90 milj. rbl. slotes paleelinaschanai ne-esot nemas tik daudz, kà tas isklausas. Japana peemehram apstellejuse par wairak nekà 100 milj. rbl. kara kugus un 1903. g. tai buhschot 65 leeli brunu kugi.

Wahzija. Wezais Bismarks noswinejis savu sawu 83. dsimschanas deenu. Laimes wehlejumu un dahwanu tam peesuhtits tagad atkal tas sin zik, to starpâ ari skaists un dahrgs stapitis is Kubas salas ar wisu to zigaru sortem eetschâ, kuras nosauktas par „Bismarka zigareem". Bet waj wina zeenitaji Jewerâ winam ari schogad us dsimschanas deenu paspehjuschi salasit 101 kihwju olinu, par to lihds schim wehl ahrsemju laikrakstôs ne-esam neka lasijuschi, bet neschaubamees wis, ka drihsumâ parahdisees ari schi „swarigà" wehsts. — Wisu laikrakstu eewadraksti pilni leelas zeenibas pret leelo walsts wihru, kursch topot tihri pasakains jo wairak wina leelee darbi atejot us pagahtnes pusi. Kas tad buhschot wehl tahlakâ nahkotnê? Tad tas dsihwoschot kà ihsts waronis tautas teikâs, dsejâs un pasakâs. Lai nu kà, bet ir ari daschas awises, kuras naw tik smalkjuhtigas un aisrahda ari us zeenijamà leelà wetscha wahjàm pusem. Pee weenas no visleelakàm wahjibam japeeskaita wisadâ sinâ wina leelà taupiba, kuru ziti apsihmê ar wahrdu skopuliba, kas ari pareisaki. Tà peemehram preeksch pahris gadeem kahds wina zeenitaju pulzinsch sadomà dahwinat wina pilij „Friedrichruh'ai" karogu. Peeprasa, zik leelam wajagot buht karogam. Dabun atbildi: „tik un tik garam, tik un tik platam". Labi. Karogu paschuw zeenitaju kungu dsihwes beedrenes un jaunkundses, kuras wisas ir lepnas us to, ka ari winu roka tur, kà sazit jasaka, klaht bijuse. — Bet te nu kahdam eenahk prahtâ, ka wajagot eegahdatees karoga kahtu, bet no paschas Bismarka muischas pils. Aisraksta, lai atsuhta karoga koku. Koks atnahk gan, bet — pret 75 rubli leelu pasta samaksu (Postnachnahme) . . . Tà tad ne koka wezis naw dewis par welti saweem zeenitajeem! War gan domat, kahdu eespaidu tas us wineem darija. Gluschi tahdu pat kà ta peeluhgtà skaistule, kura sawu zeenitaju warenajâ mihlestibas atklahschanas runâ pahrtraukuse wahrdeem: „wai! Juhs saplehsiseet zelôs mesdamees sawas biksas!" — Kahdam ilggadejam Bismarka wirsmeschkungam bijuse nupat prahwa ar slaweno kungu, kursch leedsotees tam ismaksat pensiju (wezuma daku) tik leelu, kà tas to agrak solijis. Teesa nospreeduse, ka Bismarkam jaswehr, jo zitu leezineeku naw bijis.

Franzija. Solà prahwa, kà rahdas, beigsees pawisam negaiditâ weidâ: kasazijas teesas referents isteizees, ka kara ministrim nemas nebijis teesibas nodot Solà teesai. Ja Esterhasija teesneschi jutuschees apwainoti, tad jau tee warejuschi Solà suhdset . . . Jau schi eemesla dehl ween wiss spreedums, pehz wina domam, atzetams un wisa leeta jausklatot par nobeigtu, jo ne-esot likumiga eemesla nodot winu otrreisejai pahrspreeschanai. Tik pat pretlikumiga bijuse ari teesas presidenta rihkoschanàs neatwehlot Solà adwokatam zelt preekschâ leezineekeem daschus jautajumus. — Laikam gan telegramâs zeen. lasitaji atradis spreedumu. Solà prahwa padarijuse schim rakstneekam leelu jo leelu reklamu. Sewischki ahrsemês lasot tagad wina darbus pat tahdi, kas tos agrak nemas nelasijuschi. To starpâ esot ari wezais Bismarks, kursch islasijis Solà pehdejo romanu „Parise" un teizis, ka nu winsch saprotot, kadehl Frantschi us Solà tik pikti, jo sawôs romanôs tas graisot leelâ mehrâ winu wahjibas, un pateesibu jau neweens negribot labpraht dsirdet. — Tautas weetneeku namu drihs slehgs. Kahdi 40 no tautas weetneekeem atteikuschees no sawu kandidaturu usstahdischanas pee wehleschanam, jo teem pawisam apnikuse tagadejà Frantschu parlamenta dsihwe ar sawu kututu nemschanu u. t. t. Turpretim kahds zits kungs atkal labpraht gribejis lai winu eezeltu un solijis 100,000 franku (apm. 38,000 rbl.) kahdam tautas weetneekam — semneekam, lai schis no sawas iswehleschanas sinamâ apgabalâ atteiktos. Gudrais semneezinsch teizis lai tik atnesot naudu us weesnizu. Un tad nu „kungs" to atnesis, tad semneezina draugi bijuschi klaht un isnahzis mass skandalinsch par — uspirtschanu . . .

Spanija. Isschkirschanas brihdis tuwu. Schodeen, kur schis rindinas rakstam, pirmdeenâ, 23. martâ isschkirs Seemel-Amerikas Saweenoto Walstju senats un tautas weetneeku nams jautajumu par kara peeteikschanu Spanijai, ja ta (Spanija) nebuhtu lihds tam laikam atsinuse Kubas salas patstahwibu. Bet knapi tizams, waj Spanijas tautas lepnums atkaus to darit. Us Saweenoto Walstju peeprasijumeem Spanija atbildejuse tikai to, ka wina gatawa slehgt meeru ar dumpineekeem, ja dumpineeki luhds meeru. Bet dumpineeki, kà sinams, atkal nemas nedomà meeru luhgt . . . Sagatawoschanàs us karu turpinas abàs pusês. Abi pretineeki pirkuschi Italijà kara kugus. Lai sadabutu kugu pirkschanai naudu Spanijas karalistà teatrî sarihko israhdi, kur sehdekli maksà 1000—5000 rubku, bet karaleene samaksajuse par sawu sehdekli 50,000 franku (19,000 rubku) un Spanijas banka par sawu direktoru loschu pat 500,000 franku (190,000 rubku). Kahdi ziti bagatneeki maksajuschi par biseti 100,000 un 150,000 franku (38—57,000 rbl.). Pat no Metsikâ dsihwojoscheem Spaneescheem nahkot naudas sumas kugu pirkschanai. Kahds bagatneeks peesuhtijis 38,000 rublu. Ka karsch karajas tà sakot mata galâ, to peerahda starp zitu ari tas apstahklis, ka Seemel-Amerikas Saweenoto Walstju kara agents Madridê aissuhtijis jau pee laika sawu gimeni us ahrsemem, lai issargatos no kauschu dusmam, kad teem karam sahkotees buhs Spanija ja-atstahj. Kas atteezas us kuga „Maine" leetu, tad ta tagad nespehlê galweno lomu, bet gan Kubas atsihschana par patstahwigu walsti. Runà, ka Saweenoto Walstju presidents gribot usturet meeru, bet tautas weetneeki un senatori to negribot un isschkirschot scho jautajumu ari pret presidenta gribu. Franzija peedahwajuse sawu widutajibu, jo winas bankeeru un bagatneeku rokàs koti daudz Spanijas paradu sihmju un kad zelas karsch, tad schee kungi warbuht nedabun neka.

Greekija. Prahwa pret usbruzejeem Kardizi un Georgi, kuri gribeja nogalinat Greekijas karali, isteesata. Kardizis bijis weenaldsigs un pawisam bahls dehl dilona, ar kuru winsch slimo. Nolasita leeziba, ko prinzese Marija bija nodewuse ar rakstu. Leezineeki apstiprinaja jau pasihstamos notikumus. Abus apsuhdsetos noteesaja us nahwi.

Kina. Par Port-Arturas un Talienwanas eenemschanu raksta „Русскій Инвалидъ" sekoscho: „us Wina Majestates pawehli bija Amura apgabala kara pulku pawehlneeka weetneeks generalleitnants Grodekows sastahdijis 5. martâ Wladiwostokâ kara spehka nodalas preeksch augschâ mineto ostu eenemschanas. — Wladiwostokas un Nikolskas eedsihwotaji, kà ari Amura apgabala kara spehks dahwinaja schim nodalam swehtbildes un swehtija ar to winu aisbrauk schanu. 9. martâ schis nodalas nobrauza Port-Arturâ un tika padotas muhsu Klusàs juhras slotes admirala Dubasowa pawehlneezibai, kursch telegrafê par scho ostu eenemschanu sekoscho: „Kinas kara pulki sahka wahktees ahrâ no Port-Arturas 15. martâ. Pehdejais pulks atstahja pilsehtu pultsten 1 naktî. — Pulksten 6 no rihta 16. martâ kahpa muhsu kara pulki malâ un eenehma pilsehtu, kà ari wisus apzeetinajumus, kuri aissargà ostu kà no juhras, tà no semes puses. Kad wisas nodalas bija eenehmuschas norahditàs weetas, tad uswilka kà us admirala kuga, tà ari us reduta „Selta kalns" Kreewijas karogu. Pehdejâ weetâ lihdsâs Kreewu karogam uswilka ari Kinas karogu. Muhsu slote apsweiza scho swinigo, wehsturigo brihdi ar 21 leelgabalu schahweenu. „Selta kalna" forts atkal apsweiza ar leelgabalu schahweeneem admirala karogu. — Taî paschâ laikâ muhsu kara spehks eenehma ari Talienwanas ostu, kur ari uswilka abus karogus (Kreewijas un Kinas). Kahrtiba netika neweenâ weetâ trauzeta. Tagad sagatawojas eenemt ari tos semes gabalus, kurus Kina atdewa lihds ar abàm ostam. Par scho jauno semes gabalu eeguhschanas politisko un tautsaimneezisko nosihmi rakstisim nahkoschâ numurâ plaschaki. Tagad tik peewedam Wahzu „Vossische Ztg'as" wahrdus: „Kreewija tiks ne tikai Kinâ usstatita kà turpmakà wadoschà walsts, bet ari Afganistanâ, Indijâ un wisur, kur lihds schim wehl wareja schaubitees par to, kura walsts stipraka, Kreewija waj Anglija. Tagad japahrleezinajas, ka Zara walsts dabun wirsroku un Anglija slihd us leju."

Wakejas wehstules.

P . . . lim N. n. j. Juhs nemaldatees wis, ka „Mahjas Weesa" pag. num. nodalâ „No Rigas" notrukatâ un is „Balt. Wehstn." smeltâ sinojumâ „Weills blehdis" minetais H. J. „Baltijas Wehstnescha" un „Balss" lihdstrahdneeks u. t. t. — Sinojumâ minetais H. J. kungs peem. „Balsi" plaschi atstahstija Nansena zelojumu us seemela polu „Sneegâ un ledû". Wehl pehz tam, kur minetam kgam bija aiswehruschàs zitu Latweeschu awischu redakzijas durwis, tas strahdaja pee „Balt. Wehstn." — Pee „Mahjas Weesa" tas nekad neka naw strahdajis. Mehs winam pee pirmàs sastapschanàs tuhlin parahdijàm durwis. Tagad nu zeen. H. J. kgs, kà „Balt. Wehstn." pats pasino, aislaidees lapàs.

J. P . . . nam. No Juhsu mums peesuhtitâ dsejolu krahjuma „Liktens" newaram gluschi neka isleetot. Liktenis ar Jums teescham buhs gribejis pajokotees, Jums likdams sazeret tahdus dsejolus. Warbuht tas ari buhs gribejis pret Jums satraisinat Juhsu isredseto, jo ta Jums pateesi dotu „wilka pasi" lasidama sekoscho tai pasneegto „Dahwinajums":

„Tew, tew, kas behdam zauri schausta,
Kas waimanam un labsteem wadita;
Tew, tew, kas issamiseschanâ lausta,
Kas nopuhtam, sirds ehsteem palauta:
Scho dahwinu tew gruhtàs dsihwes stundàs
Par peeminu, ka zits tew lihdsi juht!
Scho dahwinu, kad sirds tew koti skumdàs
Par peeminu, ka weereis tam jaduht!
Sazeretais."

Red.

Kwihte.

Ar pateizibu sanehmu „Mahjas Weesa" redakzijai preeksch manis eemaksatos (sk. „M. W." 2. numurâ) trihsdesmit seschus (36) rubkus. L. Skujeneek.

Tirgus sinas.

Rigâ, 23. martâ 1898. g.

Rigas labibas tirgû radusès dsihwaka kustiba. Pawasara wehsminam puhschot un pawasara saules stareem silsot uhdeni salauj sawas waschas, istschahkst un iskurtê ledus, pumpuri breest un raisas, kalni un lejas tehrpjas salumâ, wiss mostas us jaunu dsihwibu. Kugôs wiswairak „eelahdê" linus, kurus isweds us Franziju un Skotiju. Labibu wiswairak „eelahdê" isweschanai us Sweedriju. Sestdeen, 21. martâ no Rigas us Hamburgu aisbrauzoschais twaikonis „C. A. Bade" isweda us tureeni wairak wagonu labdinus Kreewu sihpolu, kurus abrsemju tirgôs dsihwi peeprasot. Labibas peeprasijumi weetejàm wajadsibam eewehrojami. Labibas peewedumi Rigâ famehrâ masi un tapehz ari aegrosijumi wispahri naw nekahdi sewischki leelee. — Pahrejot us wispahrejo pasaules labibas tirgu jasaka, ka tanî pagahjuschâ nedelâ maj kas grosijees. Wezi labibas krahjumi masi. Daschàs walstis jau parahdas pagahjuschâ gada pawahjàs raschas sekas. Franzijâ, Italijâ, Austro-Ungarijâ, Eeskschkreewijâ un daschàs Balkanu pussalas walstinàs bija pawahja rascha. Minetàs walstis raschoja 1897. gadâ kahdus 180 milj. puhrus kweschu majak nekà 1896. g. Ja Seemel-Amerikas Saweenotàs Walstis nu nebuhtu bijuse tik sewischki laba rascha, tad labibas zenas bes schaubam buhtu bijuschas wehl stipri augstakas. Amerikas rascha islihdsinaja pa labai balai zaur Eiropas pawahjo raschu raduschos robus. Labibas zenas ir tagad wehl zeltos, ja labàs plaujas zeribas nebarilu us zenam nospeedoschu eespaidu. Franzijai un Italijai, lai apmeerinatu wisas wajadsibas, nahkas eewest kreetnu daudzumu labibas. Franzijâ pehdejâ nedelâ ween eeweda ap 900,000 puhru kweschu un daschi leetprateji pat parego, ka Franzijai lihds tàs nahkoschai raschai buhschot ik nedelas jaeewed wehl wairak labibas. Tas bes schaubam stipri paweizinatu zenas zelschanos, ja plaujas zeribas nebuhtu labas un ja Argentinas un Indijas kweschu peedahwajumi nebuhtu tik eewehrojami. Indijâ sagaida bagatu raschu un Indijas semkopji peesola ir prahwus labibas krahjumus. — Seemel-Amerikas Saweenoto Walstju tirgôs bija leela rosiba. Zenas pagahjuschàs nedelas sahkumâ bija stingrakas nekà beigàs. Pa Atlantijas juhras ostam is Seemel-Amerikas Saweenotam Walstim isweda us Eiropu pawisam 1,699,000 buschelus (apm. 900,000 puhrus) kweschu, no kureem 575,000 buschelus (apm. 300,000 puhrus) us Eiropas kontinentu (zeetsemi) un pahrejos 600,000 puhrus us Angliju, kura, kà sinams, ir galwenakà labibas eewedeja walsts Eiropâ. Wezu kweschu krahjumu tur wehl rehkina ap 31,400,000 buschelu (apm. 17 milj. puhru) pret 40,000,000 buscheleem (apm. 22 milj. puhreem) gadu eepreeksch tani pat laikâ. Labibas lauku stahwoklis Seemel-Amerikas Saweenotàs Walstis esot wispahri loti apmeerinoschs. Kalifornijâ un daschôs zitôs apgabalôs, kur semkopji suhrojas, ka sausums kaitejot kweschu laukeem, pehdejàs deenàs bagatigâ mehrâ usliesuschais leetus stipri atdsihwinajis un atspirosinajis pehz leetus isslahpuschàs druwas. Ari Anglijâ labibas lauku stahwoklis esot labs. Anglu tirgôs rosiga kustiba. Stingras it sewischki tur esot meeschu zenas. Is Belgijas un Holandijas tàpat sino par labu labibas lauku stahwokli. Franzijâ pawasara labiba eesehta isdewigam laikam pastahwot. Jaunee afni esot spirgti un dsihwibas pilni. Ari Spanijâ labibas laukus esot tihri preeks usskatit. Is Italijas mums rakstu, ka tur ap Pompeji, Neapoli un Romu nolijis audseligs leetus. Lauki Italijâ stahwot labi. Ari is Austro-Ungarijas Rumanijas, Serbijas un Bulgarijas nahk sinas par apmeerinoschu lauku stahwokli. Bet lihds plaujai wehl daudz kas war grosiees. Zik daschu labu reisi semkopja zeribas wehl neisnihkst tà sakot pasch. pehdejà — diwpadesmitâ stundâ. Weena weeniga pehrkona un krusas bedeks, kà peem. pehrn Wecta lweeschôs, isposta dascham labam wisas zeribas, wisu ta eedsihwi. Semkopis kà reti kahds atkarigs no dabas un tapehz tam ari jo sewischki jamahjas ta pasihst, lai tas winu leelakà waj masakà mehrâ spehru kalpinat saweem noluhkeem. — Deenwidus-Kreewijas tirgôs waldot leela rosiba. Zenas esot stingras. — Rigas labibas tirgû schahdas zenas:

Rudsi, Kreewu, us 120 mahrzinu pamata maksà 78—79 kap. pudâ. Kursemes rudsi 76—77 kap. pudâ. Tendenze: stingra.

Kweschi. 128—130 mahrzinu smagi Kreewu kweschi maksà 117—120 kap. pudâ, 125—128 mahrzinu smagi Kursemes kweschi maksà 106—114 kap. pudâ. Tendenze: stingra.

Meeschi, seschkanschu, us 100 mahrzinu pamata maksà 71—72 kap. pudâ; Kreewu meeschi maksà 80—82 kap. pudâ; Kursemes 105 lihds 110 mahrz. fm. meeschôs dod 69—73 kap. pudâ. Tendenze: stingra.

Ausas. Labàs gaischàs ausas maksà 80—93 kap. pudâ; schahwetas ausas maksà 66—76 kap. pudâ; Zarizinas un Siwnas-Jelezas ausas maksà 70—80 kap. pudâ. Tendenze: stingra.

Linsehklas. Stepju sehklas us 87½ proz. pamata maksà 133 kap. pudâ; parastàs brahka sehklas maksà 121—122 kap. pudâ. Tendenze: stingra.

Linsehklu ellas rauschi, schejeenes, maksà 88—90 kap. pudâ. Kreewu linsehklu ellas rauschi maksà 80—86 kap. pudâ.

Saules puku (saulgreeschu) sehklu rauschi maksà — kap. pudâ.

Sirni maksà 65—67 kap. pudâ.
Pupas maksà 74—76 kap. pudâ.
Kliias pehrk par 46 kap. pudâ.
Kanepes maksà 130 kap. pudâ.
Kanepaji. Kanepaju tirgus ir kluss, bet zenas stingras.

Lini. Ahrsemes peeprasa mehreni. Apgrosijumi wideji. Zenas turas lihdsschinejà augstumâ. Ihsti labôs linôs par R (risti) un X R X (sakee risti) dod 35—35½ rbl. birkawâ; par Z K (zinsi) un X HD X (Pernawas „hofdreibanti") maksà 31—33 rbl. birkawâ; par S P K (superior pihkkroni) un S F P HD maksà 27—28 rbl. birkawâ; par P K (pihkkroni) un F P HD (smalkee pihkhofdreibanti) maksà 23 rbl. birkawâ; par P W (pihkbrahki)) un P HD (pihkhofdreibanti) maksà 16—18 rbl. birkawâ; par W (brahki) un HD (hofdreibanti) dod 16 rbl. birkawâ; par D (dreibanti) un L D maksà 13 rbl. birkawâ un par D W (dreibantbrahki) un L D W dod 10 rbl. birkawâ.

Pahrtikas zenas Rigâ:

	kap.		kap.
Sweests, mahrzinâ	25—28	Sirni (swaigi), stopâ	— —
Galda sweests, mahrz.	38—40	Kalteti zigorini, stopâ	5—6
Zukkas gala, podâ	240—260	Kurs. kweschu bihdeleti milti, mahrzinâ	4—5
Wehrscha gala, mahrz.	10—15	Semenes (mescha), stopâ	—
Schahweta aitas gala, mahrzinâ	8—10	Ehrkschku ogas (stikenes), stopâ	— —
Swaiga aitas gala, mahrzinâ	9—15	Kirschi, stopâ	— —
Tela gala, mahrzinâ	6—16	Melenes, stopâ	— —
Schahwets schkinkis, m.	18—20	Awenes, stopâ	— —
Schahw. spekis, mahrz.	16—18	Jahnogas, stopâ	— —
Saki, gabalâ	— —	Melnàs jahnogas, stopâ	— —
Breeschu gala, mahrz.	— —	Abboli, garnizâ	50—60
Stirnas, gabalâ	— —	Bumbeeri, garnizâ	— —
Wistas, gabalâ	50—70	Bruhklenes, stopâ	— —
Zahli, pahrâ	90—100	Pluhmes, stopâ	— —
Pihles, gabalâ	70—100	Sehrmaukschu (pihladschu) ogas, stopâ	— —
Sosis, gabalâ	120—220	Dsehrwenu ogas, stopâ	10—12
Kalkuhni, gabalâ	150—300	Berberizu ogas, stopâ	— —
Irbes, pahrs	40—80	Sehnes, blodinâ	10—12
Medni, gabalâ	150—200	Skabbi kahposti, stopâ	7—8
Rubeni, gabalâ	50—70	Kahpostu galw., gabalâ	10—20
Kartupeli, puhrâ	130—150	Lasis, schahwets, mahrz.	100
Kahli, puhrâ	— —	Lasis, swaigs, mahrz.	90
Burkani, puhrâ	— —	Swaigas renges, 100	20—50
Gurki	— —	Schahwetas renges, 100	30—80
Salds peens, stopâ	7—8	Sutini, weetejee, kahlâ	90—100
Beess peens, stopâ	10	Sutini, Reweles, kahlâ	40—45
Kupinats peens, stopâ	10	„Bretlini", schahweti, 100	30—35
Salds krehjums, stopâ	20—26	„Bretlini", kahlâ	5—6
Skabbs krehjums, stopâ	45—50	Lihdakas (Wolgas u. t. t.) mahrz.	— —
Olas, schokâ	110—120	Sandarti, plauschi, karpes (Wolgas) mahrz.	— —
Sihpoli, stopâ	4—5	Lihdakas (weetejàs) mrz.	12—15
Medus, schuhnàs waj tezinats, mahrzinâ	30—35	Wehschi, schokâ	— —
Reeksti, stopâ	— —		
Meeschu putraimi, stopâ	8—11		
Sirni, stopâ	8—12		

Leepajâ.

Rudsi us 120 mahrzinu pamata maksà 77½—79 kap. pudâ. Tendenze: stingra.

Kweeschi (pubri) maksâ 110—120 kap. pudâ. Tendenze: rahma.
Meeschi maksâ 68—74 kap. pudâ. Tendenze: rahma.
Ausas. Labâs gaischâs ausas maksâ 88—90 kap. pudâ; Kursemes ausas maksâ 77—84 kap. pudâ; Kurskas, Karkowas, Jelezas-Liwnas, Orlas, Kijewas un Zariziñas ausas maksâ 80—86 kap. pudâ. Melnausas (15 proz.) maksâ 81—82 kap. pudâ. Tendenze: gurdena.
Linsehklas. 7 mehri Leischu sehklu maksâ 122 kap.; 7 mehri Kreewu sehklu maksâ 123 kap.; 7 mehri stepju sehklu maksâ 133 kap., 6 mehri sehklu maksâ — kap. Tendenze: gurdena.
Griki uz 100 mahrz. pamata maksâ 75 kap. pudâ.
Sirni maksâ 74—82 kap. pudâ. Tendenze: rahma.
Saules puku (saulgreeschu) sehklas maksâ 74—75 kap. pudâ.
Kanepes maksâ 125 kap. pudâ. Tendenze: stingra.
Kanepaji maksâ 50 kap. pudâ. Tendenze: stingra.
Klijas. Rupjâs klijas maksâ 62—64 kap. pudâ; widejas klijas maksâ 60—61 kap. pudâ un smalkâs klijas maksâ 59 kap. pudâ. Tendenze: stingra.

Witebskâ.

Rudsi 62—64 kap. pudâ; meeschi 60—62 kap. pudâ; ausas — 60 kap. pudâ; linsehklas uz 87½% pamata maksâ 106 kap. par 7 mehreem; lini — 27 rbl. par kroni birkawâ.

Telegramas.

Peterburgâ, 24. martâ. Wina Keisariskâ Majestate apmekleja 21. martâ pehz pusdeenas Italeeschu mahkslas isstahdi, kura isrihkota barona Stiglitza sihmeschanas skolas krahschuajâ museja sahlê. Keisara Majestate apstaigaja isstahdi diwas reises un nopirka daschas bildes. — Uz muischneezibas stahwokla uzlaboschanas konferenzes preekschsehdetaja wispadewigako sinojumu Wisaugstaki atwehlets aizinat pee konferenzes sehdem ar lozekku teesibam Peterburgas un Maskawas un ja wajadsigs ari zitu gubernu muischneeku preekschneekus. — Lihds tautas apgaismoschanas ministra palihga eewehleschanai schi amata ispildischana usdota tautas apgaismoschanas ministra padomes lozeklim, slepenpadomneekam Renardam. — No Poltawas sino: kad wakar Komarowa slepkawibas prahwâ (salihdsini sinojumu is Poltawas) teesa patlaban gribeja atkahptees un taisit spreedumu, kad apsuhdseto aisstahwis isskaidroja, ka winam esot jaunas leezibas, kuras peerahdot Skitskiju newainibu. Teesa atsina isskaidrojumu par dibinatu un sahka isklauschinat jaunus leezineekus, kuri isteizàs brahleem Skitskijeem par labu. — Beigâs teesa abus apsuhdsetus attaisnoja. — No Batumas sino, ka tur militschu komandants usgahjis Barzhanas zeemâ kahdâ maises zeptuwê plinschu un patronu noliktawu, pee kam apzeetinati ari 2 bihstami laupitaji.

Parisê, 24. martâ. Solà prahwâ kasazijas teesa atzehla pirmàs teesas (sweherinato) spreedumu. Leetu nobeidz pawisam. (Salihdz. ahrsemju sinas.) — No Waschingtonas sino, ka Seemel-Amerikas Saweenoto Walstju waldiba issludinajuse iswilkumu is telegramas, kuru winai peesuhtijis winas suhtnis Spanijâ. Pehz schîs telegramas Kubas generalgubernators atzehlis pawehli, pehz kuras lauzineeki sawahkami pilsehtàs. Waldiba esot ari atwehlejuse 3 miljoni pesetu (apm. 1,140,000 rbl.) kà pabalstu scheem zilwekeem, kad tee atgreeschas atpakal uz laukeem. Spanijai ne-esot nekas pret to, ka Saweenotàs Walstis sneedz palihdsibu Kubas truhkuma zeetejeem un leek preekschâ atwehlet Kubas parlamentam, lai tas spertu sohus preeksch godiga meera nodibinaschanas. Spanija beigschot karu, ja dumpineeki luhgschot meeru. — Schi Spanijas atbilde pasinota senata komisijai preeksch ahrleetam. Apakschkomisija leetu jau pahrspreeduse un eeteikuse: 1) atsiht paschwaldibu Kubâ un 2) eemaisitees schai paschwaldibai par labu. Atzekot pawehli, kas sihmejotees uz apzeetinateem lauzineekeem Spanija, kà komisija teiz, gribejuse tikai iswairitees, jo kuga „Maine“ bojâ eeschana ween esot peeteekoschs eemesls peeteikt Spanijai karu. — No Pekingas sino, ka Anglijas suhtnim nesen bijuse nopeetna saruna ar Kinas ministreem. Anglija prasa atlihdsibu par zitàm walstim dotàm preekschrozibam. — No Jokohamas sino, ka Japanu waldibas aprindàs un paschà tautâ sahkot isteikt domas, it kà Anglija Japanu atstahjuse. Ihgnums pret Anglijn topot arween leelaks. Daudz awises eeteiz, lai Japana neatstahj Wei-hai-weju ari tad, kad Kina samaksàs majâ sawa kara parada pehdejo daku.

Ihpaschneeks un isdewejs: Ernsts Plates.
Atbildiger redaktors:
Dr. phil. Arnolds Plates, Dr. philos. P. Sâlits.

Дозволено цензурою. — Рига, 24 марта 1898 г.

No 25. februara peenemu saslimuschus katrâ laikâ **Westeenes Wessetmnischas apteeki.**
1 Prakt. ahrsts F. Skujinsch.

Slimneekus
ar eekschkigôm, sewischki plauschu slimibam (plauschu diloni, plauschu kataru) peenemu ikdeenas no plkst. 9—12 un 4—6.
Prakt. ahrsts G. Beldau,
Kalku eelâ Nr. 10.

Poliklinika.
Ahdas un dsimuma slimibâs, starp zitu, ismekleschana zaur elektriku apgaismoschanu un ahrsteschana ar elektrizitati.
Rigâ, Schkuhnu eelâ Nr. 16.
Slimneekus peenem katru deenu no plkst. 1—3 pehz pusd. un no 7—9 wakarâ.
H. Simonsohns, eestahdes ahrsts.

Ahrsts J. Lasmans,
nerwu un eekschejâs slimibâs.
Elisabetes eelâ Nr. 16, pirmâ stahwâ.
Nunajams darbdeenâs: no plkst. 9—11 un no 4—5. Bez tam wehl otrdeenâs, treschdeenâs un zeturtdeenâs tikai no plkst. 7—½9 wakarâ. Swehtdeenâs tikai no plkst. 9—11 no rihta. Nasturigi war eerastees tai paschâ laikâ. 25

Peenemu slimneekus weneriskâs, ahdas un dsimuma slimibâs ikdeenas no pulksten 8—2 deenâ un no 6—9 wakarâ.
Kl. Ljuria,
prakt. ahrsts,
Rigâ, Grehzneeku eelâ Nr. 11.

Peenemu weneriskâs, dsimuma un seewes schu slimibâs ikdeenas no p. 8—11 rihtâ un no 5—9 wakarâ.
Prakt. ahrsts Lewitas,
Rigâ, Skahrnu eelâ Nr. 8.

Mans sobu ahrsteschanas kabinets
atwehrts no plkst. 10—1 pusdeenâ un no plkst. 3—6 pehz pusd.
Dantists **Leo Schawlow,**
Rigâ, Schahlu eelâ Nr. 4.

Sobu ahrsts
Hugo Gotliebs
peenem ikdeenas no pulkst. 9—1 un 3—6
Kalku eelâ Nr. 35, Kauf eelas stuhri.

2 **Dobeles aprinka**
22. eezirkna pagasta teesa, Emburgâ, dara zaur scho wispahrigi sinamu, ka 13. un 14. aprilî sch. g. Emburgas Kihru mahjàs tiks no schîs teesas uhtrupê pahrdota mir. saimneeka Jana Goertz atstahta mantiba, sastahwoscha no sirgeem, gowim, aitam, darba rateem, dselsoass un gulu federu rateem un dauds zitàm saimneezibas leetam.
Emburgas Leel-Dahrschôs, 16. martâ 1898. g.
Teesnesis: J. Kalninsch.
Nr. 118. Skrihw.: W. Kampe.

Sludinajums.
Kauguru pag. walde,
Walmeeras aprinkî, zaur scho issludina, ka 7. aprilî sch. g., pulksten 12 deenâ, tiks no Kauguru pagasta magasinas wairakfolischanâ pahrdoti 210 puhri labu rudsu. Tamdehl kas wehlas rudsus pirkt, lai ierodas uz torgu.
Kauguru pagasta waldê, 21. martâ 1898. g.
Nr. 297. Pag. wezakajs: P. Stirne.

Mahlpils
pagasta walde, Rigas aprinkî, 1898. g. 31. martâ, pulkst. 10 no rihta ispahrdos is magasinas wairakfolischanâ
300 tschetwertu rudsu un 400 tschetwertu ausu.
Pag. wezakajs: A. Kreil.
Nr. 336. Skrihw.: Matsch.

Sludinajums.
Kursemes gubernâ, Grobinas aprinkî atrodoschamees' Nihzas pagastam ir wajadsigs
ahrsts.
Ahrsta iswehleschana, kuka 9. aprilî 1898. g. weetejâ pagasta namâ taps isdarita, ir pagaidu wehleschana un deriga lihdz 20. nowembrim 1898. g. Tikai pehz 20. nowembra 1898. g. notiks definitiwa ahrsta iswehle uz wairakeem gadeem. Ahrsta alga ir 100 rubli mehnesî pee brihwa dsihwokla un apmeham 1 puhraweetas semes. Tuwaki nosazijumi eeskatami pag. waldes kanzelejâ. Tapehz Nihzas pag. walde usaizina kandidatu kungus eerastees minetâ deenâ pee weetneeku pulka dehl nolihgschanas.
Nihzâ, 11. martâ 1898. g. 2
№ 900. Pr. pag. wezakâ: A. Krist.
Skrihwers: J. E. Bumbehr.

Bormanu pagasta walde
pahrdos 10. un 11. aprilî sch. g. no pagasta labibas magasinas wairakfolischanâ 35 tschetwerti ruosu, 100 tschetwerti meeschu un 200 tschetwerti ausu, no 5 lihdz 10 tschetwertî partijâ. Labiba tiks tuhlin pirzejeem isdota pret samaksu.
Pagasta wezakajs: Dumpe.
Skrihwers: Karklinsch.

2 **Saleneeku krahj- un aisdewu kase**
usaizina sawus beedrus 9. aprilî 1898. g., pulkst. 12 deenâ, Saleneeku beedribu namâ uz
ahrkahrtigu general-sapulzi.
Deenas kahrtiba: kà agraki issludinats.
NB. Tà ka 19. martâ sch. g. nebija sanahzis peeteekoschs beedru skaits, tad schinî sapulzê tiks isschkirti jautajeeni nesskatotees uz sanahkuscho beedru skaitu.
Direkzija.

Saleneeku krahj- un aisdewu kases direkzija dara zaur scho sinamu, ka pehz general-sapulzes spreduma no 19. februara sch. g. par schâs kases noguldijumu sihmem uz augleem no Nr. 1 lihdz Nr. 1470 un noguldijumu sihmem uz auglu augleem no Nr. 1 lihdz Nr. 1403 (inclusive) lihdzschinejo 5½ un 5% weetâ no 1. julija 1898. g. sahkot tiks maksatas par pirmajàm tikai 5 un pehdejàm 4½% pee kam sihmju ihpaschneeki teek usaicinati, augschminetàs sihmes lihdz 1. junijam sch. g. kases waldê eesneegt dehl pahrwehrschanas.
Ja sihmju ihpaschneeki wehletos pret augschminetàm sihmem naudu sanemt, tad wineem ir tàs paschas statutôs noteiktâ laikâ kases waldei jaussaka.
Saleneekôs, 5. martâ 1898. g. 2
Nr. 7. Direkzija.

Sehns, kursch grib ismahzitees par graweeri, war peeteiktees
R. Stöckela graweschanas darbnizâ,
Nr. 9, Rigâ, leelâ Pils-eelâ Nr. 9.

Stalla puisis
war peeteiktees Jelgawas Ahrrigâ, Kugu eelâ Nr. 6, dz. 2.

Dahrsneeka mahzeklis
war peeteiktees Eichenheimas dahrsneezibâ, Sackanraugawâ, Duntes muischas eelâ Nr. 28.

Seerneezibâ peenem mahzekles un mahzeklus. Weetalwâ
ap. Штокмансгофъ. K. Eiduks. 2

Dwornikis, prezejees, bez bes behrneem, war peeteiktees Marijas eelâ Nr. 12, starp pulkst. 3—5 pehz p.

Wehja dsirnawas
isrentejamas Roperbgla muischâ pee Limbascheem. Japeeprasa Rigâ, Suworowa eelâ Nr. 4.

Aleksandra eelâ Nr. 103, dz. 4
pasneedz priwatstundas Wahzu, Frantschu un Angliu walodàs, klaweeru spehleschanâ un rokdarbôs. Honorars mehrens.

Bodes lokals
lihdz ar dsihwokli isihrejams, sem labeem nolihgumeem, Dignajas walstsmahjas tuwumâ. Peeteiktees war pee augschâ mineta lokala ihpaschneeka J. Jaungalwa kga.
Adr.: ст. Ливенгофъ, Дубена. Г-ну И. Лунгалву.

Seemeka apdroschinaschanas beedriba.
Wisaugstaki apstiprinata 1872. g.
Pamata kapitals 1,200,000 rbl.
lihdz ar eewehrojamu reserwes kapitalu.
Apdroschina
pret ugunsbreesmam
wisadu kustinamu un nekustinamu ihpaschumu, prezes, fabrikas u. t. t.
Agenti: Brahli Fraenkel,
leel. Smilschu eelâ Nr. 17, Reppiena namâ.
Telefons Nr. 13.

PETROLEJAS
LOKOMOBILE GNOM,
lihds schîm pahri par 1300 pahrdotas ruhpneezibas un lauksaimneezibas noluhkeem,
PETROLEJAS
MOTORI GNOM,
GASES
MOTORI GNOM,
praktiskakee un darbâ lehtakee tagadnes motori,
SELTA
WALSTS MEDALA,
SPIHDOSCHAS
LEEZIBAS,
MOTORU FABRIKA OBERURSEL,
W. SEGK & Co., S. a. apr. a.
OBERURSELA pee Frankfurtes p./M.
Prospekti, apleezibas etc. bes maksas zaur weetneekeem
TALLBERG & HASSEL,
Nr. 20. masâ Kaleju eelâ Nr. 20.

L. Rosenthals,
№ 13, Grehzneeku eelâ № 13,

peedahwâ bagatâ iswehlê par lehtakàm zenam un uz galwoschanu wisadu sortu kabatas, seenas un modinataju
pulkstenus,
regulatorus un gada pulkstenus,
juwelus, selta un sudraba leetas,
skaisti isstrahdatas, kà ari
alfenida prezes,
slabakàs sortes.
Leela lehdu un breloku iswehle no wisadeem metaleem.
NB. Reparaturas, par wisu gruhtakàs, isdara uz galwoschanu koti lehti.

Lampas,
stikla un porzelana traukus
un zitus preekschmetus
peedahwâ par lehtàm zenam
A. Lejeneek & Co. Rigâ,
Rigâ, Kauf-eelâ Nr. 9.
Weesibam un godeem isihrè lampas un traukus.
Lampu islabojumus isdara wisihsakâ laikâ.

Alfreds Woltners,
agraki C. B. Beckers. — Rigâ, Schahlu eelâ № 6,
peedahwâ leelâ iswehlê
jaunakos wilnas un kokwilnas stofus.
Leels krahjums
eeswehtischanas- un sehru-stofu.

Manâ apgahdeenâ isnahk burtnizâs un dabujams wisâs grahmatu pahrdotawâs slawenâ Angiu rakstneeka
Thomas Hardija
eewehrojamais romans
Judas,
Ne-eewehrojamais.
(Jude the Obscure.)
Katra burtniza maksâ 10 kap.
Mana pahrdotawa issuhta burtnizas ari pa pastu pret eepreeksch eesuhtitàm 10 kap. (ari pastmarkàs) par burtnizu.
J. Krastina
grahmatu u. rakstamu leetu pahrdotawa,
Rigâ, Marijas u. Paulutschi eelu stuhri 1.

Manâ general-komisijâ nodota jauna grahmata:
Rokas sihlneeks,
mahksla no rokas issinat zilweka pagahtni, tagadni, nahkamibu un rakstura.
Maksâ tikai 10 kap.

Rigâ, leelâ Kaleju eelâ Nr. 5, 1 trep.
Rigâ, leelâ Kaleju eelâ Nr. 5, 1 trep.
M. Rosenberg, no Waldibas apstiprinata
schnitu skola. 2
Isglihto damas 4 nedelàs, uz galwoschanu, par kreetnàm schuwejam. Isdod diplomus. Mehrena maksa. Mahzekles no laukeem usnem ari dsihwokli ar un bez ustura.

Ahdu prezes
leelâ iswehlê
peedahwâ atkalpahrdewejeem:
Amerikas solu ahdas, Emlok sarkanas, 25 rbl. pudâ.
Wislab. Pinnu solu ahdas, 24 r. 50 k. pudâ.
Pinnu solu ahdas, weglakas, 22 r. pudâ.
Duchowas sahbaku galwas, 80 kap. pahris.
Duchowas sahbaku stilbus, 3 r. 50 k. pahris.
M. Andrejewsky,
Rigâ, Peldu eelâ Nr. 27.

J. Behrsinsch,
Jelgawas Ahrrigâ, Akmenu eelâ Nr. 18,
peedahwâ biudsoles no 16 rbl., 17 rbl. un 17 rbl. 75 kap. pudâ; pastalahdas no 15 rbl., 16 rbl. un dahrgaki; soles 18½ lihdz 20½ rbl. pudâ.

Jonatana beedribâ,
Leeldeenas swehtku otrâ deenâ, 6. martâ, plkst. 6 pehz pusdeenas:
Teatris.
Israhdis pirmo reisi:
Kaimini,
joku luga 4 zehleenôs ar dseedaschanu. Latw. skatuwem brihwi isstrahdajis Reku-Weesonis. Dahwinajums Swahrgulu Edwardam.
Peedalisees starp zitem: J. Dinweetis, Tautmihlis-Behrsinsch, Reku-Weesonis, Leiaskalns, Witomsky jkdse, Jansona jkdse, Semischa jkdse u. t. t.
Pehz teatra:
Swehtku balle.
Spehlès orkestris.
Beigas plkst. 4 no rihta.
Sihkakas sinas programâs.
Walde.

Manâ apgahdibâ ir isnahkusi schahda grahmata:

„Eeswehtischanas deenai par peeminu“,

sastahdijis **L. Rusenieks.**

Satura rahditajs.

Pirmâ dala. Eeswehtischanas deenâ.

1. Preeksch eeswehtischanas.

Lubgschana eeswehtischanas deenas rihtâ. Zitada lubgschana eeswehtischanas deenas rihtâ. Eeswehtijama jaunekla apzerejums eeswehtischanas deenas rihtâ. Dseesma. Zitads eeswehtijamâ jaunekla apzerejums. Jaunekles lubgschana eeswehtischanas deenas rihtâ. Pamahzoschi wahrdi eeswehtijamam jauneklim. Dseesma. Wezaku lubgschana, sawu dehlu (meitu) pawadot uz Deewa namu pee eeswehtischanas.

2. Pehz eeswehtischanas.

Eeswehtitâ jaunekla lubgschana. Dseesma. Zitada eeswehtitâ jaunekla lubgschana. Dseesma. Eeswehtitâ jaunekla apzerejums. Dseesma. Pamahzoschi wahrdi eeswehtitam jauneklim. Dseesma. Pamahzoschi wahrdi eeswehtitai jauneklei. Dseesma. Eeswehtitâ jaunekla apzerejums eeswehtischanas deenas wakarâ. Dseesma.

Otrâ dala. Daschadi padomi un pamahzibas eeswehtiteem jaunekleem muhscha zelâ.

3. Wezaki.

Zeeni sawus wezakus. Mahtes sirds. Behrni un wezaki. Tehwu mahja un wezaki.

4. No wezakeem schkirotees.

Deews ar mani! Ar Deewu! Wezaku mahju atstahjot. Zerê!

5. Darbi un dsihwe.

Gahdiba par dsihwes wajadsibam. Darbiba. Eewehro laiku! Tiziba, mihlestiba un zeriba. Atpuhschanâs laiks. Klusa sirdsapsina. Pazeetiba un lehnprahtiba. Kâ mehs peedodam saweem paradneekeem. Neleekulê! Pateesibas pehrle. Mahjas dsihwe un darbiba. Klusa laime. Betanija.

6. Draudsiba.

Draugu iswehleschanâs. Draugs. Draudsibas laime. Draudsiba. Draudsibas wehrtiba. Kad no draugeem jaschkiras.

7. Daba.

Eewehro dabu! Deewa mihlestiba parahdas dabâ. Dabas balsis. Pastaigaschanâs wasaras rihtâ. Domas agrâ rihtâ uz pakalna stahwot. Rihta dseesma dabâ. Deewu meklet. Mescha klusums. Sweiks, jaukais pawasars! Dseedaschana salumôs. Kâ esars rahms! Mescha jaukums wakarâ. Wakars. Nakts.

8. Tehwija un dsimtene.

Tehwija. Tehwijas dseesma. Dsimtene. Steidsees uz dsimteni! Latwijai. Latweetis sweschumâ. Man jauka seme sinama. Dseesmas par dsimteni.

9. Muhscha gahjums.

Pulkstens. Zilweka muhschs tschetrâs bildês. Zela gals.

Grahmata glihtôs wahkôs eeseeta maksâ **tikai 30 kap.**, glihtôs wahkôs, ar selta druku un seltitâm lapu malam, **tikai 80 kap.** Pa pastu issûhtot katris eksemplars **15** kap. wairak. Kas 10 eksemplarus uz **weenu** adresi apstellê, dabûs 1 eks. **par brihwu.**

Puhzischu Gederts (Eulenbergs),

Rigâ, Terbatas ielâ Nr. 52.

Bischkopibas preekschmetus

leelâ iswehlê,

kâ ari

mahksligas schuhnas is tihreem waskeem

peedahwâ

J. Redlicha,

Anglu magasina, Rigâ.

Lehtas zenas!

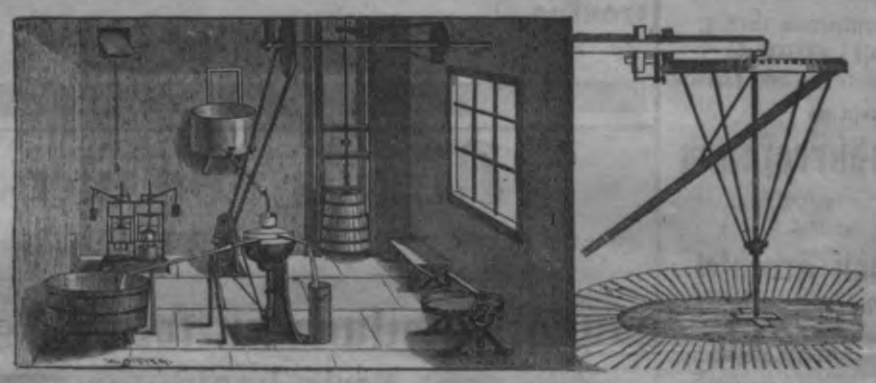

Lehtas zenas!

Moderneezibas eetaises

un **jaunakâs konstrukzijas**

rokas separatorus

peedahwâ

Hugo Herm. Meyers, Rigâ.

Bez isnehmuma wisas maschinas.

Weikals dibinats 1873. gadâ.

Lunksaimneeku sabeedriba

„Paschpalihdsiba“

(„Selbsthilfe“)

Rigâ, Walmu ielâ Nr. 2, **Rigâ,**

peedahwâ sawu

laukſaimneezibas maschinu un rihku krahjumu,

un sewischki ari sauno

kulturaekln

ar preekschlemesi un dihsteles ratu,

las maksâ **15 rbl.** un wairak, lubkojotees uz to, kâ pagatawots.

Finantschu ministrijas pahrsinâ stahwoscha

septinklasu

tirdsneezibas skola

ar krona teesibam

N. N. Mironow, Rigâ.

Statuti apstiprinati no finantschu ministra 28. janwari 1898. g.

Skola peeder pee widejäm mahzibas eestahdem un winas mehrkis ir pasneegt skolneekeem wispahrigu un tirdsneezibas isglihtibu; wina stahw finantschu ministrijas tirdsneezibas un manufaktur-departamenta pahrsinâ.

Skola pastahwês no 7 klasem un bez tam preeksch sagatawoschanâs uz eestahschanos skolâ atklats sagatawoschanas klasi ar diwâm nodalam: jaunako un wezako. Skolai buhs daschadu tizibas mahzibu skolotaji, skatotees uz skolneku tizibu.

Bez wispahriga realskolas kursa, skolas programa sastahw no 10 spezialeem preekschmeteem, kâ: tirdsneezibas wehstures, likumu sinaschanas, kimijas, pretschu sinaschanas ar teknologiju u. z.

Jauno walodu ismahzischanâs notiks ne tikai teoretiski, bet ari praktiski un preeksch scha mehrka atsaukti usraugi — ahrsemneeki. Finantschu ministra kgs Mironowa tirdsneezibas skolai atwehlejis wisas preekschrozibas, usstihmetas 15. aprili 1896. g. Wisaugstaki apstiprinatu statutu § 41 par tirdsneezibas skolam. Skolai eegûhti labakee pedagogisti spehki.

Dibinotees uz statutu § 4 preeksch skolneekeem nodomats skolâ atwehrt pansiju. Lubgumus peenem katru nedeku otrdeenâs, treschdeenâs, zeturtdeenâs un peektdeenâs, isnemot swehtku deenas, skolas kanzelejâ (Rigâ, Awotu ielâ Nr. 2, dsihw. 6). Programas un lubguma rakstu formulari dabujami ari wisâs zitâs deenâs turpat pee skolas schweizara. Turpat dabujamas tuwakas sinas par mahzibas pasneegschanu un skolneku usnemschanu u. t. t.

Uz zitâm pilsehtam wajadsigos noteikumus issûhta par trijâm 7 kap. markam.

Skolas dibinatajs ruhpejas, lai schâs skolas skolneekeem tiktu peeschkirta sewischka uniforma, kuru tagad kahds no schejeenes mahkslineekeem pagatawo preeksch preekschâ likschanas finantschu ministra kungam.

3 **Eksameni majâ un augustâ. — Mahzibas sahkums 1. septembri.**

Ihstas

Krainas bites

no **Rotschützera bischu saimes Krainâ.**

Apstellejumus peenemu lihds 30. martam. Maksa ar peesûhtischanu **lihds Rigai 12 rbl. par saimi** (eeweetotu uz 10 rahmischeem). Apstellejumeem zaur rakstu peeleekama augscheja naudas suma, kâ ari pilniga adrese lihds ar tuwako dselszeka stazinju.

Apstellejumus islûhdsos eesûhtit ihsti pee laika, issûhtischana starp 18. un 30. aprilî.

Emils Lorenzsons,

senak Julijs Linde,

Rigâ, Kalku ielâ Nr. 36.

J. Chitrick, Rigâ,

pulkstenu-, selta- un sudraba leetu magasinas

Terbatas ielâ Nr. 20

un

Aleksandra ielâ Nr. 69

peedahwâ bagatigâ iswehlê par lehtakâm zenam uz galwoschanu:

Kabatas, seenas un modinatajn pulkstenus, regulatorus, kehdes u. brelokus is wisada metala, **selta** un **sudraba prezes,** glihti un labi isstrahdatas, **alfenida prezes,** eelsch- un ahrsemju fabrikatus, kâ: **karotes, tehjkarotes, zukura doses, kurwjus, lukturus** u. t. t.

Isstabojumi uz galwoschanu.

Pastellejumus isdara kahrtigi.

Pee leelakeem eepirkumeem prozenti.

Kafejas wetâ

labakais dsehrenis

ir

Hetfters

turu eetej

autoritates un ahrsti.

Isnahk ari daudz lehtaki kâ lasejs.

Dabujams wisâs kolonialpreeschu tirgotawâs.

John Rolssen, Floridâ, pee Zelsim.

J. E. Muschke

Rigâ, Terbatas ielâ Nr. 18.

Lampu, trauku un stikla

pretschu noliktawa,

emaljeti kehka trauki,

alfenida galda leetas,

tehjmaschinas

u. t. t.

Leelumâ! Lehtas zenas!! Masumâ! Lehtas zenas!!

Lampu reperaturas. **Lampu reperaturas.**

Wairumâ un masumâ. Telefons 333.

Wisaugstaki apstiprinatâ

Maskawas tabakas fabrikas sabeedriba

S. Gabai.

Galwenâ noliktawa Baltijas gubernam:

Nr. 11. Rigâ, Schkuhnu eelâ, Rigâ, Nr. 11.

Augsti zeenitai publikai peedahwajam spezieli preeksch schejeenes filiales fewischki pagatawotu augsta labuma, kreetnas un smalkas aromas

„Turku tabaku"

no 1 rbl. lihds 12 rbl. mahrz., 1/16, 1/2 un 1/4 pakajumôs, kâ ari **papirosus** wisadôs formatôs un musturôs. Luhdsam eewehrot tikko isnahkuschu jaunu sortu pahrdoschanu:

Tabaka **„Tesalija"**, 25, 30 un 38 kap. par 1/4 mahz., widus stipra.

Papirosi:
- **Eremitasch**, 100 gab. 1 rbl., 25 gab. 25 kap., 10 gab. 10 kap
- **Zarskija**, 100 gab. 60 kap., 25 gab. 15 kap., 10 gab. 6 kap.
- **Sakasnija**, 100 gab. 60 kap., 25 gab. 15 kap., 10 gab. 6 kap.
- **Superbe**, 100 gab. 60 kap., 25 gab. 15 kap., 10 gab. 6 kap.
- **Polsa**, 100 gab. 60 kap., 25 gab. 15 kap., 10 gab. 6 kap.
- **Aromat** 25 gab. 15 kap. (eiwijâs).
- **Udatschnija**, 10 gab. 3 kap.

Atkalpahrdewejeem **uf wisâm prezem** rabats.

Zigari, zigaretes, smehkejami peederumi leelâ iswehlê, kâ ari **hilses** is ihsta Franzijas maïsa un rihsa papira.

Ik nedelas swaigas tabakas peesuhtischana no fabrikas.

Leelumâ! Masumâ!

P. Jannsohna

stikla pretschu, fajansa un lampu noliktawa,

Rigâ, Wehwern eelâ Nr. 20,

peedahwâ bagatigâ iswehlê:

stikla, porzelana un fajansa prezes, lampas, ampeles u. t. t.,

logu stiklu wisôs leelumôs,

linoleumu (korku tepikus).

Isrihkojumeem, weestbam un godeem isihrê traukus par lehtu maksu.

Lehti! Lehti!

---

1. godalga, sudraba medala, par ahrstneezibas stahdeem Jelgawâ 1897. g.

Mag. E. Birsmann

apteeku pretschu tirgotawa,

Rigâ,

Rahtuscha laukumâ, masâ Grehzneeku eelâ Nr. 3,

pascha namâ.

Peedahwâ uf Leeldeenam

leelumâ un masumâ

itin wisadas olu (pautu) krahsas,

kâ: **lakas** (13 daschadas krahsas), 9 daschadas **pazinu krahsas, Iris** (6 krahsas weenâ pazinâ), **Mikado papiru** (raibs), **Strohscheina papiru** (ar teikumeem un sihmejumeem). **Sudraba** un **selta pulweri** u. t. pr.

2

Tàpat leelâ iswehlê **wisadas**

smarschojoschas seepes

olu (pautu) weidâ ar bildem u. t. pr., u. t. pr.

Rigas Kokwilnas Manufakturas Sabeedriba

Strasdu muischâ, pee Rigas:

Aoliktawa tagad: Marstall eelâ Nr. 21.

Maschinas (Chadwick) **schujamee deegi,** balti un krahsaini **ekeleschanas deegi, auschamee deegi, wate, puswilna** un **lampu daktis.**

Sewischka galwoschana.

Slawenako fabriku un jaunako konstrukziju

schujmaschinu un adamo maschinu

kâ ari

welosipedu

leelakais krahjums

W. Ruth's, Rigâ,

Nr. 25, Kungu eelâ Nr. 25.

Mekaniska darbniza maschinu un welosipedu islaboschanai.

Lehtakas zenas.

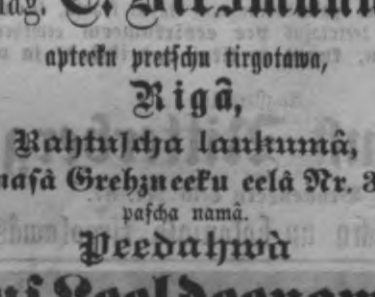

jaunu

welosipedu

isgatawoschanas,

emaljeschanas un nikeleschanas darbniza

Rigâ,

Kungu u. Marstal-eelu stuhri Nr. 28.

Islabojumi ahtri un lehti.

J. Kronberg, Rigâ.

Pirmà

tschaulischu (hilsu) fabrika

L. Iwanowa,

Sadownikowa eelâ Nr. 26.

Fabrika pastahw no 1872. gada.

Isgatawo tschaulites

„HERMES"

no ihsta Frantschu papira „Cartouches".

Schis tschaulites dabujamas wisâs labakâs tabakas un kolonial-pretschu noliktawâs.

Schis tschaulites sawa teizama labuma deht pahrspehj wisus zitus tschaulischu fabrikatus, kas lihds schim teek isgatawoti, un tapehz tâs teek jo leelâ mehrâ pirktas. Es atradu tagad par eespehjamu sawas tschaulites formas sinâ pahrgrosit smehketaju kungu interesê, pee kam katra tschaulite ir apgahdata ar higienisku (bestrahsas) wati, kas isnihzina wisas blakus weelas.

Rigâ, Kungu eelâ № 22, Rigâ, Hafferberga namâ.

Par fabrikas zenam dabujami

audekli, linu un pakulu dsijas

is

Kengeraga fabrikas

per 16

K. Lorch & beedr.

1

Albert & Hirsch,

jaunatwehrtee

damu konfekziju

un

kungu garderobu weikali,

Rigâ, Marijas un Dsirnawu eelu stuhri Nr. 10

I. weikals:	II. weikals:
Ee-eja no Dsirnawu eelas Nr. 10a,	Ee-eja no Marijas eelas Nr. 10b,

peedahwà **wisbagatigakâ iswehlê** jaunpagatawotas

damu konfekzijas un kungu garderobes

wisjaunakôs fasonôs un modês.

Eeksch- un ahrsemju stoff

preeksch **pastellejumeem,** kas top isdariti **uf galwoschanu** par beswainas peegreeschanu **pee apsinigas apkalposchanas.**

NB.: Daudsgadeji peedsihwojumi schai arodâ dod mums pilnigako eespehju sneegt zeen. publikai **wiskreetnako darbu,** jo ari tikai **paschi** weizinam pahrdoschanu (bes palihgeem), zaur ko masinajas isdewumi un tapehz waram zenas aprehkinat **bes konkurenzes.**

I. weikals: Marijas un Dsirnawu eelas. II. weikals: Marijas un Dsirnawu eelu stuhri Nr. 10b, ee-eja no Marijas eelas.

Pirmà Kreewijas ugunsapdroschinaschanas beedriba,

dibinata **1827** Peterburgâ.

Pilnigi eemaksats pamat kapitals	4,000,000 rbl.
Reserwes kapitali	3,000,000 rbl.

General-agents: R. John Hafferbergs,

Rigâ, Kungu eelâ Nr. 22.

Sw. Peterburgas un Berlines sagreeschanas mahkslas institutôs diplometàs

Emilijas Horn

finiskà sagreeschanas mahkslas skola,

Rigâ, Walnu eelâ Nr. 9,

3. stahwâ, ee-eja no masâs Smilschu eelas.

Pamatiga mahziba **schnitu sihmeschanà** un **sagreeschanà** pehz Frantschu siniskas metodes. **Schnitu sihmeschanà** mahzekles sasneeds gatawibu 8—14 deenâs (uf galwoschanu). Ari uf ilgaku laiku peenem mahzekles eemahzit schuhschanà. Skolas teesiba mahzeklem isdot diplomus.

Maksa par mahzibu un sistemu 15 lihds 25 rbl.

Mahzekles usnem ari dsihwokli.

Ed. Zehders, Rigâ.

Semkopibas maschinu un lauksaimneezibas rihku krahjums,

Karla eelâ Nr. 11, pretim Tukuma-Jelgawas dselsszelam

peedahwà tò

Rigas dselssleetuwes un maschinu fabrikas sabeedribas,

agraki

Felser & Co.,

weenigais pahrdewejs

kulmaschinas kulmaschinas

ar roku dsenamas un kahdas, ar gehpeli dsenamas preeksch 2, 4, 6, 8 un wairak sirgeem ar turklaht peederigeem **gehpeleem,** wisas maschinas pehz jaunakâs un labakâs konstrukzijas is wislabakà materiala,

wisu sem galwoschanas.

Tahlaki: **wisadus arklus, sehklas aparatus, ezeschas, sehtmaschinas, seena grahbeklus, labas tihramas maschinas, hekseln maschinas u. t. t.**

Superfosfatus, Tomas miltus, Kaulu miltus u. t. t.

Lokomobiles un twaika-kulmaschinas

no Anglu fabrikas **Nich. Garret & Sons,** no 3, 4, 6, 8 u. 10 sirgu spehkeem.

Wehstulu adrese: **Ed. Zehder, Rigâ.**

M. J. Tscherkesa,
fenak
K. Koilju un beedr.,
Rigâ, Kalku eelâ Nr. 6,
pasihstamu deenwidus fabriku
tabakas magasina
eeteiz smehketaju kungeem no jauna islaistu, spezieli sawâ usdewumâ un pehz Rigas publikas garschas pagatawotu
tabaku:
„Императорскій“ 2—10 rbl. mahzinâ.
„Отборный“, sewischki labu, 1 rbl. 52 k. mahzinâ, un zitu fabriku tabakas par 2 rbl. 40 kap
Ihstee Kawana-zigari,
nepahrspehjama labuma, teeschi saņemti no pasihstamas firmas „J. Vargas & Co., Habana“, marka „Para la Nobleza“. Pasihstamo fabriku Felck & Ko., Reinhardta, Schopsera u. z. zigari. Ihstâs Egiptes zigaretes ij Kaïro.

Ahdu tirgotawa
J. Brandt, sen. S. J. Dolgow,
Rigâ, Grehzneeku (Sünder) eelâ Nr. 33,
peedahwâ wisadas ahdu prezes un wilnu par mehrenâm zenam, it sewischki
Somijas soles
no K. Fr. Sjöbloma fabrikas.
Raumo un Dubowa juktes prezes.

Aksel Vosbeins,
Rigâ,
Wehwern un Marstal-eelu stuhri Nr. 1,
islaba wisadu sistemu
peena zentrifugas
(separatorus).
Pascha islabofchanas darbniza.
Wehstulu un telegramu adrese: **Vosbein, Rigâ.**

Fabrika: Kihschesera eelâ. Noliktawa: Terbatas eelâ Nr. 21.
J. Lahzis, Rigâ,
tschuguna krustu u. zitu preekschmetu fabrika u. akmeņu kalluwe,
isgatawo daschadus uf tschuguna leetawu sihmejoschos darbus pehz doteem muduleem un sihmejumeem.
Spezialitate: tschuguna, granita un marmora krusti, kapu benki, kehdes, kapu sehtas u. t. t.
Adrese wehstulem: Чугунно-лит. заводъ И. Лацисъ, въ г. Ригу.

Wilna
teek kahrsta (no 17. marta 1898. g.), atkal wehrpta un 2, 3 un 4 kahrtam schketinata preeksch seku dsijam, kà ari austa wisadôs musturôs, kà: bukskins, schewiots, damu drehbes, flanels, lakati un deki par wislehtakâm zenam. Tâpat ari gatawu drehbi nem pretim welschanai, krahsoschanai, schkehreschanai un preseschanai
Zeitera un Frey'a
wilnas kahrstuwè, wehrptuwè un austuwè,
Rigâ-Tornakalnâ, Wehja eelâ Nr. 16.

1
A. Ukonin
Rigâ, Teatra bulwari Nr. 8,
ispahrdod
leelu partiju
tapetu
atlikumus.

Brihdinajums!
Mana, no manis isgudrotâ
olu laka
top daudzkahrtigi pakaldarinata un tâ la schee pakaldarinajumi tâpat krahsu, kà ari labuma sinâ naw teizami, tad luhdsu zeen. leetotajus pee eepirkumeem eewehrot manu butelischu isskatu un eepakajumu, kuras ir tikai tad ihstas, ja uf katras butelites atrodas mana firma.
Augstzeenibâ
Telefons Nr. 613. **August Ritterberg,**
Rigâ, Brunneeku eelâ Nr. 57.
Dabujamas wisâs apteeku pretschu un koloniala tirgotawâs.

M. Ruttakas
Nr. 20, Rigâ, Wehwern eelâ Nr. 20,
peedahwâ wisleelakâ iswehlê daschadu fabriku
schujmaschinas.
Zukumaschinas no 18 r., kahjmaschinas no 35 r. sahkot.
Wisslawenakâs adamâs maschinas, kurâm wajadsetu atrastees katrâ familijâ, jo winas atmaksajas loti ahtri. Anglu, Wahju, kà ari pascha fabrikata
welosipedi.
Leelakâ schuj- un adamo maschinu un welosipedu islabôschanas darbniza.
Atsalpahrdweiem rabatu!

Sudraba medala Nischnij-Nowgorodâ 1896. Selta medala Kijewâ 1897.
1898. g. Leeldeenam! 1898. g.
Olu laka
Leeldeenu olam daschadâs krahsâs, kà:
sarkana, sila, sahrta, sala, dseltena, oranschu krahsas, wioleta, bruhna, melna, selta-wabulu un oliwu-selta krahsas.

J. C. Koch

Rigâ 1880. Maskawâ 1882.
Lakas fabrika, Rigâ.
Telefoni 417, 447. Dibinata 1842. g.

Dseesmu grahmatas
leelâ iswehlê un wisadôs sehjumôs, par lehtâm zenam peedahwâ
C. Orlowsky's,
grahmatu sehjeju meistars un grahm. tirgotajs,
Rigâ, Nr. 14, Jahna eelâ Nr. 14, 1 trep. augschâ
(pretim Jahna basnizai).
NB. Peedahwaju ari wisadas sprediku, luhgschanas, lasamas, bilschu un skolas grahmatas, kà ari seenas pantus un apnemos apgahdat skolas, bibliotekas un aplahrtejos grahmatu tirgotajus u. t. j. pr. 10

Selta medalis Briselê 1891. gadâ.	Fabrika pastahw no 1815. gada.	Selta medalis Spaņâ 1891. gadâ.
Telefons Nr. 30.	Selta medalis Londonâ 1892. gadâ.	Telefons Nr. 30.

Karla Balka
spirta, likeeru, ruma, konjaka un balsamu twaika fabrika, Rigâ.
Fabrika un kontoris:
Leelâ Maskawas eelâ Nr. 90 un 92, pascha namôs.
Noliktawas:

Eekschrigâ:
1) Grehzneeku eelâ Nr. 34.
2) Mahlderu eelâ Nr. 2.
3) Kungu eelâ Nr. 25.

Maskawas Ahrrigâ:
4) Leelajâ Maskawas eelâ Nr. 46.
5) Leel. Maskawas eelâ Nr. 90/92, pascha namâ.
6) Leel. Maskawas eelâ Nr. 205.
7) Neweles eelâ Nr. 64.
8) Awotu eelâ Nr. 30.
9) Kurmanowa eelâ Nr. 18.
10) Marijas eelâ Nr. 21.
11) Dsirnawu eelâ Nr. 84.
12) Bruneneeku eelâ Nr. 100.

Peterburgas Ahrrigâ:
13) Terbatas eelâ Nr. 30.
14) Leel. Aleksandra eelâ Nr. 50.
15) Leel. Aleksandrâ eelâ Nr. 109.
16) Antonijas eelâ Nr. 7a.
17) Hospitalu eelâ Nr. 47.
18) Alekseja eelâ Nr. 10.

Jelgawas Ahrrigâ:
19) Dinamindes eelâ Nr. 45.
20) „ „ Nr. 57.
21) „ „ Nr. 60.
22) Baltas muischas eelâ Nr. 9.
23) Kalnzeema eelâ Nr. 17.
24) „ „ Nr. 68.
25) Puku eelâ Nr. 9.
26) Jelgawas schosejâ Nr. 14.
27) Wezâ Jelgawas eelâ Nr. 42/44.
28) Saku salâ, Osolina namâ.

Kursemê:
Leepajâ:
29) Juhras un Graudu eelu stuhri, Schneidera namâ.
30) Juhras u. Jehkaba eelu stuhri, pascha namâ.
31) Behnê, stazijâ.

Leelumâ un masumâ.

Lahjkoschees
Leeldeenu swehtkeem
peedahwâ
kà
praktiskas
gisti nesaturoschas
Olu lakas,
dabujamas wisâs apteeku pretschu un koloniala tirgotawâs,
13
daschadâs krahsâs.
August Ritterberg
Telefons Nr. 613. Rigâ.

E. Larsen'a
seltan. sudraba leetu weikals
tagad atrodas:
Leelajâ Jaun-eelâ Nr. 13.

Kokneses dseed. beedribâ,
otrôs Leeldeenas swehtkôs sch. g.
teatris:
Pamahte.
Drama 5 zehlenôs no J. Mescha.
Tuwakas sinas asischâs.

Drukats un dabujams pee bilschu- un grahmatu-drukataja un burtu-lehjeja Ernsta Plates, Rigâ, pee Petera basnizas.

Sche klaht „Literarifkais Peelikums“.